

การศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใยใบบัวบก
สำหรับชุมชนชนบท จังหวัดอุตรดิตถ์

STUDY AND DEVELOPMENT SORNARAI HEMP HANDCRAFT PRODUCT
FOR TUMBOH SANAMJIAN NAKORPERATOM

ศรวัส สอนิศาวัต
SARAVUT SOMBATSAWAT

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของงานศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์ในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ

สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ฉบับที่เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

พ.ศ. 2549

ISBN 974-15-2950-5

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

การศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใยป่านศรนารายณ์
ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

STUDY AND DEVELOPMENT SORNARAI HEMP HANDCRAFT PRODUCT
FOR TUMBON SANAMJAN NAKORNPRATOM

สรารุช สมบัติสวัสดิ์

SARAVUT SOMBATSAWAT

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2549

ISBN 974-15-2350-5

**STUDY AND DEVELOPMENT SORNARAI HEMP HANDCRAFT
PRODUCT FOR TUMBON SANAMJAN NAKORNPRATOM**

SARAVUT SOMBATSAWAT

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF SCIENCE IN INDUSTRIAL EDUCATION IN INDUSTRIAL DESIGN TECHNOLOGY
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

2006

ISBN 974-15-2350-5

COPYRIGHT 2006

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใย
ปานสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ชื่อนักศึกษา

สรารุช สมบัติสวัสดิ์

รหัสประจำตัว

44064821

ปริญญา

ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

พ.ศ.

2549

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์ นพคุณ นิสามณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของเส้นใยปานสรนารายณ์ ความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากปานสรนารายณ์ ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากปานสรนารายณ์และศึกษาความคิดเห็นของผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากปานสรนารายณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ซื้องานหัตถกรรมจากปานสรนารายณ์ จากกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาคุณลักษณะเฉพาะ แบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ แบบสอบถามรูปแบบผลิตภัณฑ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปว่า

1. คุณลักษณะของเส้นใยปานสรนารายณ์มีความเหนียวอยู่ในตัวซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ทำสีได้ สามารถใช้วัสดุอื่นร่วมในการผลิตได้ ส่วนใหญ่นิยมนำไปผลิตเป็นเครื่องแต่งกาย และกรรมวิธีการผลิตจะใช้วิธีการถักจากนั้นนำไปเย็บขึ้นรูปทรง
2. ผู้ซื้อและผู้จำหน่ายมีความต้องการนำเส้นใยปานสรนารายณ์มาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีมากที่สุด
3. ผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีที่ผู้วิจัยพัฒนาแบ่งเป็น 2 แบบ คือ กระเป๋าถือสตรีและกระเป๋าเครื่องสำอางโดยนำหนังมาใช้ในการตกแต่งในสัดส่วน 70 : 30
4. ความคิดเห็นของผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าถือสตรีและกระเป๋าเครื่องสำอางจากปานสรนารายณ์ที่ปรับปรุงแล้ว โดยภาพรวมของความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อนำมาพิจารณาตามรายด้านแล้วพบว่า ด้านการคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ด้านความสวยงามของผลิตภัณฑ์ ด้านประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก เช่นกัน

Thesis Title	Study and Development Sornarai Hemp Handcraft Product for Tumbon Sanamjan Nakornpratom
Student	Saravut Sombatsawat
Student ID.	44064821
Degree	Master of Science in Industrial Education
Programme	Industrial Design Technology
Year	2006
Thesis Advisor	Dr.Phadungchai Papat
Thesis Co-Advisor	Associate Professor Noppakun Nisamanee

ABSTRACT

The objectives of research were to study and Development Sornarai Hemp Handcraft Product for Tumbon Sanamjan Nakornpratom, Design and development of Sornarai Hemp Handcraft and study consumer behavior influence with Sornarai Hemp Handcraft product.

The samples were 120 respondents and divided the target group in 3 groups as Manufacturer, Distributor and Customer who buy Sornarai Hemp Handcraft product from women volunteer at tumbon Sanamchan, Nakorn Prathom Provinces. This research used interviewing for study specialize qualification of Sornarai Hemp and set up questionnaire for studying the customer need's, product feature, The Analyzing of the research vitalize by calculating mean and standard deviation.

The results were as follows:

1. The specialize qualification of Sornarai Hemp is own Sticky by themselves which can be more useful and be able to make colorful. It's can use others materials to be component for production. Most of all is used to be decoration on dressing. The process of production is twine first and continues to sewing in pattern.
2. Most of Buyer and Distributor is more satisfy Sornarai Hemp Handcraft produce to be Lady bag product.
3. Most of respondent need the Lady bag product which divided in 2 parts as Handy bag and Cosmetic bag by useable leather in decoration of product in ratio rate 70:30
4. Customers' Opinion influence with Lady's Handy bag and cosmetic bag which make from developing Sornarai Hemp Handcraft product, From the research we realize that most of respondents more satisfaction, when evaluating in each part of Local unique, Product attractive, useful able of product, most of respondents are also more satisfaction.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จนี้ลุ่่วงไปได้ด้วยดี และสามารถดำเนินงานมาถึงขั้นตอนนี้มิได้เกิดจากการทำงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียวทว่าเกิดจากบุคคลที่อยู่รอบข้างที่ได้ให้ความร่วมมือทั้งทางด้านกำลังใจ ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ตลอดจนข้อมูลและเอกสารต่างๆ ข้าพเจ้าจึงขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

ดร. ผดุงชัย ภูพัฒน์ รองศาสตราจารย์นพคุณ นิสามณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม รองศาสตราจารย์อุดมศักดิ์ สาริบุตร และรองศาสตราจารย์สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ ที่คอยให้คำปรึกษาและแนะนำขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยตั้งแต่ต้นจนจบ

ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ คุณนवलจิตต์ เรืองศรีใส ที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการแก้ไขปรับปรุงการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมป่านศรนารายณ์ คุณสมพร ไทยอ่อน และคุณอาระชา เต็มจันทร์ณี ที่ช่วยให้คำแนะนำและคำปรึกษาเกี่ยวกับวัสดุเส้นใยป่านศรนารายณ์ จนสามารถนำมาผลิตเป็นงานหัตถกรรมได้

บิดา มารดา น้องสาว ทุกคนในครอบครัวและเพื่อนๆ ทุกคน ที่ได้ช่วยให้คำปรึกษา กำลังใจ ความรัก ความอบอุ่น และสนับสนุนในด้านต่างๆ ด้วยดีเสมอมาจนเกิดแรงผลักดันในการทำงานจนสามารถฝ่าฟันอุปสรรคทุกอย่างที่เข้ามาทดสอบความตั้งใจจริงของการทำงานตลอดเวลา

สรารุช สมบัติสวัสดิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญตาราง.....	VII
สารบัญภาพ.....	VIII
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 จังหวัดนครปฐม.....	9
2.2 เส้นใยป่านศรนารายณ์.....	10
2.3 กลุ่มสตรีสนามจันทร์.....	14
2.4 งานหัตถกรรม.....	17
2.5 เครื่องมือที่ใช้ในงานจักสาน.....	21
2.6 สวดลายงานจักสาน.....	22
2.7 วัสดุที่ใช้ในการตกแต่ง.....	24
2.8 หลักการออกแบบ.....	27
2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	33
3.1 ศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์.....	33
3.1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	33
3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	34
3.1.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
3.2 ศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์.....	35
3.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	35
3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
3.2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
3.3 ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์.....	37
3.4 ศึกษาความคิดเห็นของผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์.....	39
3.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	39
3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
3.2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
4.1 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมป่านสรนารายณ์	44
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมป่านสรนารายณ์ จากความคิดเห็นจากผู้จำหน่ายและผู้ซื้อ.....	47
4.3 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ โดยศึกษา จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน.....	56
4.4 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วของผู้ซื้อ.....	62
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	66
5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	66
5.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	66
5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
5.5 สรุปผลการวิจัย.....	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.6 อภิปรายผลการวิจัย.....	69
5.7 ข้อเสนอแนะ.....	70
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก.....	74
ภาคผนวก ก.....	75
ภาคผนวก ข.....	96
ภาคผนวก ค.....	100
ประวัติผู้เขียน.....	104

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปการสัมภาษณ์ผู้ผลิตและผู้จำหน่าย.....	44
4.2 ผลการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมปานสรนารายณ์.....	45
4.3 แสดงความถี่และค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้จำหน่ายและผู้ซื้อ.....	47
4.4 แสดงความต้องการรูปแบบงานหัตถกรรมปานสรนารายณ์ของผู้จำหน่ายและผู้ซื้อ.....	48
4.5 แสดงความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นรูปแบบกระเป๋าถือสตรีของผู้จำหน่ายและผู้ซื้อ...	51
4.6 แสดงความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นรูปแบบกระเป๋าใส่เครื่องสำอางของผู้จำหน่ายและผู้ซื้อ.....	53
4.7 แสดงความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นรูปแบบลวดลายในการสานกระเป๋าสตรีและกระเป๋าเครื่องสำอางของผู้จำหน่ายและผู้ซื้อ.....	55
4.8 การวิเคราะห์การออกแบบกระเป๋าสตรีจากปานสรนารายณ์ของผู้เชี่ยวชาญ.....	56
4.9 การวิเคราะห์การออกแบบกระเป๋าเครื่องสำอางจากปานสรนารายณ์ของผู้เชี่ยวชาญ.....	57
4.10 ผลการวิเคราะห์รูปแบบเปอร์เซ็นต์การใช้หนังร่วมกับเส้นใยปานสรนารายณ์.....	58
4.11 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมที่มีต่อกระเป๋าถือสตรีจากปานสรนารายณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วของผู้ซื้อ.....	62
4.12 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมที่มีต่อกระเป๋าเครื่องสำอางจากปานสรนารายณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วของผู้ซื้อ.....	64

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ต้นศรนารายณ์.....	11
2.2 เส้นใยป่านศรนารายณ์.....	11
2.3 ต้นศรนารายณ์.....	14
2.4 ผังแสดงหนังครึ่งตัวพื้นที่หนังที่ดีที่สุด.....	26
2.5 ชนิดของหนังที่นิยมใช้ทำเครื่องหนัง.....	26
2.6 หนังสัตว์ชนิดต่างๆ ที่นิยมทำเครื่องหนัง.....	27
3.1 แผนภูมิขั้นตอนการดำเนินการออกแบบ.....	37
4.1 รูปแบบกระเป๋าสตรีจากเส้นใยป่านศรนารายณ์.....	50
4.2 รูปแบบกระเป๋าเครื่องสำอางจากเส้นใยป่านศรนารายณ์.....	52
4.3 รูปแบบลวดลายในการสานกระเป๋าสตรีและกระเป๋าเครื่องสำอาง.....	54
4.4 ภาพผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีและกระเป๋าเครื่องสำอางจากเส้นใยป่านศรนารายณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว.....	61

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงเวลาที่ประเทศกำลังเผชิญปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ และประชาชนทุกระดับประสบปัญหาต่าง ๆ ปัญหาหนึ่งที่ประชาชนระดับรากหญ้า ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศถูกรุมเร้าคือปัญหาความยากจน รัฐบาลจึงได้ประกาศสงครามกับความยากจน โดยได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาว่า จะจัดให้มีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อให้แต่ละชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้าโดยรัฐพร้อมที่จะเข้าช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่ และการบริหารจัดการเพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วยระบบร้านค้าเครือข่ายและอินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและมูลค่าเพิ่ม เป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งในและต่างประเทศและได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกาศ ณ วันที่ 7 กันยายน 2544 ขึ้น โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติหรือเรียกโดยย่อว่า กอ.นตผ ซึ่งฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (นายปองพล อดิเรกสาร) เป็นประธานกรรมการ และให้คณะกรรมการ กอ.นตผ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนแม่บทการดำเนินงาน“หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” กำหนดมาตรฐานและหลักเกณฑ์การคัดเลือกและขึ้นบัญชีผลิตภัณฑ์ดีเด่นของตำบลรวมทั้งสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายยุทธศาสตร์และแผนแม่บทอย่างมีประสิทธิภาพ (www.thaitumbon.com : 2547)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปหัตถกรรมมาตั้งแต่สมัยอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันก็ยังคงเกี่ยวข้องกับงานศิลปหัตถกรรมอยู่ เพียงแต่มีรูปแบบและวัสดุที่มีการพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตและพัฒนาความเป็นอยู่ของมนุษย์ให้ดีขึ้น งานหัตถกรรมนั้นเป็นงานที่ถูกประคองและสร้างสรรค์ขึ้นมาจากฝีมือของชาวบ้านหรือเป็นงานฝีมือที่ชาวบ้านสร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้สอยในชีวิตประจำวัน โดยใช้วัสดุจากธรรมชาติแสดงออกให้เห็นลักษณะของท้องถิ่นนั้นๆ (นวลลออ ทินานนท์.2543:20)

งานหัตถกรรมในประเทศไทยนั้นมีแพร่หลายอยู่ในหลายภาคของประเทศ แต่ภาคกลางเป็นภาคที่มีความกว้างขวางและความอุดมสมบูรณ์มากกว่าภาคอื่นๆ มีวัตถุดิบที่นำมาใช้ทำเครื่อง

จักสานหลายชนิดและเครื่องจักสานของภาคกลางส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กับสภาพภูมิศาสตร์ท้องถิ่น และขนบธรรมเนียมประเพณีของประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี ที่ดินส่วนใหญ่จึงใช้ในการทำการเกษตรจึงจำเป็นต้องมีเครื่องจักรสานในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อของท้องถิ่นก็เป็นตัวกำหนดรูปแบบของงานหัตถกรรมด้วย (วิบูลย์ ลีสุวรรณ.2541:36)

งานหัตถกรรมมีผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากเป็นการตอบสนองต่อประโยชน์ใช้สอย ผู้สร้างจึงต้องทำให้สนองประโยชน์ใช้สอยมากที่สุด วิวัฒนาการของงานหัตถกรรมเป็นไปอย่างช้าๆ โดยใช้ประสบการณ์ของผู้ทำจักสานและพัฒนาารูปแบบให้ตอบสนองต่อการใช้สอยมากที่สุด งานหัตถกรรมหากได้รับการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบ การใช้วัสดุทำให้เกิดความสวยงาม มีคุณค่าทางสุนทรียภาพ ทำให้งานนั้นมีลักษณะที่สวยงามสมบูรณ์ทั้งด้านการใช้สอยและความสวยงาม จนเป็นที่ยอมรับกันว่ามีคุณค่าในเชิงศิลปะ นอกเหนือจากคุณค่าด้านการใช้สอยในชีวิตประจำวันแล้ว เราเรียกงานนั้นว่าศิลปหัตถกรรม (วิบูลย์ ลีสุวรรณ.2541:21)

จะเห็นได้ว่าศิลปะเข้ามาเกี่ยวข้องกับงานหัตถกรรมนั้นในแง่ของการเสริมให้ผลงานนั้นมี ความสวยงาม Henry Glassie (1972: 253 อ้างในวรรณิ วิบูลย์สวัสดิ์ แอนเดอร์สัน 2531 : 33-34) ในฐานะนักวิชาการคดีพื้นถิ่นกล่าวว่า หากพิจารณาวัตถุแต่ละสิ่งว่าสิ่งนั้นงดงาม ให้ความเพลิดเพลิน ความประทับใจทางสุนทรียภาพต่อเจ้าของหรือผู้ใช้มากกว่า นักวิชาการคดีพื้นถิ่นเรียกว่า วัตถุนั้นเป็น ศิลปะ แต่หากวัตถุนั้นประดิษฐ์ขึ้นเพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นหลัก เจ้าของนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือในการดำรงชีวิต ความสำคัญด้านการใช้มีความสำคัญมากกว่าด้านความงามของสิ่งนั้นเป็นหัตถกรรม

เส้นใยพืชเป็นวัตถุดิบหลักที่ใช้นำมาผลิตเป็นงานหัตถกรรมซึ่งในประเทศไทยก็มีอยู่หลากหลายชนิดขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศของแต่ละท้องถิ่นซึ่งมีผลให้เกิดพืชพันธุ์ต่างๆ ในแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกันไป การเลือกใช้วัสดุในท้องถิ่นมาทำผลิตภัณฑ์จึงขึ้นอยู่กับข้อจำกัดของคุณสมบัติของวัสดุนั้นๆ ซึ่งมีส่วนกำหนดรูปแบบและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ทั้งทางด้านรูปทรง โครงสร้างและลวดลาย ตลอดจนคตินิยมในท้องถิ่น ปัจจุบันเหล่านี้ได้ช่วยส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์เส้นใยพืชแต่ละชนิดมีรูปแบบเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เช่น การสานเสื่อทางภาคใต้จะสานด้วยกระจูด ใบเตย คล้า กลุ่ม ภาคเหนือจะสานด้วยกกและแห่่ง ภาคกลางจะสานด้วยกกไม้ไผ่ หวาย เช่นเดียวกับภาคอีสานเป็นต้น (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.2537:143)

รูปแบบผลิตภัณฑ์เส้นใยพืชบางประเภทเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่รู้จักกันมานานและสืบทอดจากบรรพบุรุษหลายชั่วอายุคน เช่น ผลิตภัณฑ์จากใบลานและใบตาล อันได้แก่ กอบและปลาตะเพียน ผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา เสื่อและกระสอบบรรจุของซึ่งทำจากวัสดุท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์กระดาษ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์เส้นใยพืชเหล่านี้ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการออกแบบพัฒนา รูปร่างและประโยชน์ใช้สอยเพื่อสนองความต้องการของคนในสังคมยุคปัจจุบัน ทั้งภายในและนอก

ประเทศ เส้นใยพืชบางชนิดซึ่งในอดีตไม่เคยมีการใช้ประโยชน์ทำผลิตภัณฑ์ หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนต่างช่วยกันหาวิธีคิดค้นและวิจัยพัฒนาทำขึ้นใหม่เพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรวัตถุดิบในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นอาชีพเสริมรายได้แก่ราษฎรในชนบท เป็นต้น (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.2537:145)

พัฒนาการของรูปแบบผลิตภัณฑ์เส้นใยพืชที่น่าสนใจ และเป็นที่ต้องการของตลาดในสังคมยุคปัจจุบันและมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในการกระจายรายได้ไปสู่ราษฎรชนบทมีจำนวน 12 ประเภทดังต่อไปนี้

1. ผลิตภัณฑ์ใบลาน ใบตาล และใบจาก
2. ผลิตภัณฑ์ก้านมะพร้าว และใยมะพร้าว
3. ผลิตภัณฑ์ในกะพ้อ
4. ผลิตภัณฑ์กก
5. ผลิตภัณฑ์กระจูด
6. ผลิตภัณฑ์ผักตบชวาและเชือกกล้วย
7. ผลิตภัณฑ์ใบเตยและใบป่าน
8. ผลิตภัณฑ์ปอสา
9. ผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา
10. ผลิตภัณฑ์เปลือกข้าวโพด
11. ผลิตภัณฑ์ป่านสรนารายณ์
12. ผลิตภัณฑ์เส้นใยพืชชนิดอื่นๆ

เส้นใยป่านสรนารายณ์เป็นเส้นใยชนิดหนึ่งที่มีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันด้วยคุณสมบัติที่มีเส้นใยที่แข็ง มีความเหนียวทนทานมากไม่มีมอดแมลงกัดกินไม่ผุเปื่อยง่าย ส่วนใหญ่จึงนิยมนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตเชือกขนาดใหญ่เพื่อใช้ลากจูงเรือ และในวงการก่อสร้างทำแผ่นขัดโลหะ รองพรม แส้ปิดขุยมะพร้าว และทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเครื่องจักสานหลายชนิด

“เนื่องด้วยสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ครั้งเมื่อทรงเสด็จเยี่ยมชาวบ้านหุบกระพง จ.เพชรบุรีทรงมีพระราชดำริถึงเส้นใยป่านสรนารายณ์ที่นำมาถักเป็นเชือกสำหรับสมอเรือหากนำเส้นใยมาถักเปียแล้วนำมาผลิตกระเป๋าหรือหมวกคงจะสวยงามมาก ประกอบกับความเหนียวทนทาน น่าจะนำมาใช้งานได้ยาวนานและยังสามารถช่วยสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย จึงได้มีการส่งเสริมให้ชาวบ้านฝึกหัดทำเป็นอาชีพติดตัวโดยจัดจ้างครูมาสอน พร้อมทั้งยังได้จัดตั้งกลุ่มศูนย์ศิลปาชีพขึ้นเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์จากชาวบ้าน” (www.thaitumbon.com : 2547)

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม (2537) ในด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใยป่านสรนารายณ์ในประเทศไทยนั้น ยังไม่มีการพัฒนารูปแบบและเทคนิคการผลิตเท่าที่ควร โดยทั่วไปจะใช้ป่านที่ฟอกแล้ว และขึ้นรูปโดยวิธีการถักเปีย และนำมาเย็บติดกันโดย

ใช้จักรเย็บผ้าทั้งหมด และผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้นยังมีประโยชน์ใช้สอยไม่กว้างขวางมากนัก ส่วนใหญ่เป็นหมวก กระเป๋า รองเท้า ทั่วๆไปที่คุณสมบัติของเส้นใยปานสรนารายณ์นั้นมีข้อดีอยู่หลายประการ และสามารถนำเทคนิคกรรมวิธีของการจักสานขึ้นรูปได้หลากหลายวิธีตลอดจนการนำเส้นปานมาทอเป็นผืนเพื่อใช้ตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ใช้สอยอื่นๆ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใยปานสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นการศึกษาหารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นจากเส้นใยปานสรนารายณ์ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ๆขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ตลอดจนกรรมวิธีการผลิตและยังเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมท้องถิ่นประเภทอื่นๆให้เกิดความหลากหลาย ซึ่งจะเกิดผลดีต่อการหมุนเวียนรายได้ระหว่างชุมชนและภายในชุมชนเอง และยังเป็น การดำเนินการตามพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถที่จะอนุรักษ์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านจากภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อให้เกิดคุณภาพของผลงานหัตถกรรมให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับกันทั้งภายในและภายนอกประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากปานสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากปานสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากปานสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากปานสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว

1.3 กรอบแนวความคิดของการวิจัย

รูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากปานสรนารายณ์ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวความคิดจากผู้เชี่ยวชาญโดยได้สรุปออกมาเป็น 4 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์ คือ

1. ศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากปานสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัด นครปฐมใช้กรอบแนวความคิดจาก 3 ด้านของ วิบูลย์ ลีสุวรรณ (2539 : 90)

1.1 คุณลักษณะเฉพาะ

1.2 รูปแบบ

1.3 กรรมวิธีการผลิต

2. ศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐมใช้กรอบแนวความคิดจาก 3 ด้านของ วิบูลย์ ลีสุวรรณ (2539 : 94)

2.1 ประโยชน์ใช้สอย

2.2 ความสวยงาม

2.3 ความทันสมัย

3. ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐมใช้กรอบแนวความคิดจาก 3 ด้านของ วิบูลย์ ลีสุวรรณ (2539 : 94)

3.1 ประโยชน์ใช้สอย

3.2 ความสวยงาม

3.3 ความทันสมัย

4. ศึกษาความคิดเห็นผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐมใช้กรอบแนวความคิดจาก 3 ด้านของ มารุต อัมรานนท์ (2543 : 50)

3.1 การคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

3.2 ความสวยงาม

3.3 ประโยชน์ใช้สอย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใยป่านสรนารายณ์ของ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ดังนั้นผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมีตัวแปร กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ไว้ดังนี้

1.4.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบ 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ผลิตงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ คือ กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน

2. กลุ่มผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากป่านสรนารายณ์ คือ ผู้จำหน่ายของกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบ 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ คือ ผู้จำหน่ายของกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน

2. กลุ่มผู้ซื้องานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ คือ ผู้ที่เข้ามาซื้อผลิตภัณฑ์จากกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 40 คน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญในด้านการออกแบบจำนวน 3 ท่าน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ที่เข้ามาซื้อผลิตภัณฑ์จากกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 50 คน

1.4.2 ตัวแปรที่จะศึกษา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ตัวแปรที่จะศึกษา คือ คุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ตัวแปรที่จะศึกษา คือ ความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ตัวแปรที่จะศึกษา คือ ความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วของผู้ซื้อ

1.5 คำนียามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

1. ผลิตภัณฑ์ หมายถึง สิ่งของที่ประดิษฐ์ขึ้นจากวัสดุที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่น
2. เส้นใยธรรมชาติ หมายถึง การแปรรูปจากใบของต้นศรนารายณ์ให้ออกมาเป็นเส้น โดยใช้การดักเพื่อนำไปใช้ในการผลิตงานหัตถกรรมต่อไป
3. หัตถกรรม หมายถึง สิ่งของเครื่องใช้ที่ผลิตขึ้นด้วยมือ คือ งานเครื่องจักสานในรูปแบบกระเป๋าก
4. ความคิดเห็น หมายถึง ความพึงพอใจ ความชอบหรือไม่ชอบในงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์
5. จักสาน หมายถึง การนำเส้นใยป่านศรนารายณ์ที่ผ่านการแปรรูปแล้วนำมา ดัก ทอและเย็บให้เกิดเป็นลวดลาย

6. ภาย หมายถึง รูปแบบที่เกิดขึ้นจากการจักสาน ต่อเนื่องกันไปให้เกิดเป็นภาพตามที่ต้องการ
7. ลักษณะการเขียนขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ หมายถึง การทำให้เกิดรูปแบบเพื่อให้ได้ประโยชน์ใช้สอยตามต้องการ
8. ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากสรนารายณ์ หมายถึง เครื่องใช้ที่ผลิตขึ้นจากเส้นใยป่านสรนารายณ์ โดยแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ
 - 8.1 กลุ่มผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านประกอบด้วย โคมไฟ และแจกัน
 - 8.2 กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายประกอบด้วย รองเท้า กระเป๋าสตรีและหมวก
 - 8.3 กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในสำนักงานประกอบด้วย กล่องเก็บเอกสาร แฟ้มเอกสารที่เสียบปากกาและที่คั่นหนังสือ
9. คุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ หมายถึง สิ่งที่เป็นลักษณะประจำ ลักษณะที่ดีที่ของป่านสรนารายณ์ ซึ่งจำแนกออกได้เป็น
 - 9.1 คุณลักษณะเฉพาะของป่านสรนารายณ์ หมายถึง คุณสมบัติเฉพาะตัวของป่านสรนารายณ์ที่สามารถนำมาประยุกต์สร้างสรรค์เป็นงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์
 - 9.2 รูปแบบ หมายถึง รูปแบบลักษณะของงานศิลปหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ที่มีการคิดค้นรูปแบบใหม่ๆ เพื่อให้ทันต่อยุคสมัยปัจจุบัน
 - 9.3 กรรมวิธีการผลิต หมายถึง กระบวนการและขั้นตอนในการสร้างงานศิลปหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์
10. ความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ หมายถึง ความต้องการรูปแบบลักษณะงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ตามความต้องการของผู้ซื้อ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน
 - 10.1 ประโยชน์ใช้สอย หมายถึง คุณภาพของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อได้
 - 10.2 ความสวยงาม หมายถึง รูปแบบและสีสันทองงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ซึ่งดูจากความรู้สึกรู้สึกชอบ ความพึงพอใจ
 - 10.3 ความทันสมัย หมายถึง รูปแบบ รูปทรงและลักษณะงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ที่มีการแสวงหารูปแบบใหม่เพื่อทันต่อยุคสมัย
11. ความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ หมายถึง ความเหมาะสมที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ที่ได้รับการออกแบบแล้ว โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน
 - 11.1 การคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น หมายถึง การรักษารูปแบบงานหัตถกรรมป่านสรนารายณ์ให้มีลักษณะเฉพาะตัวที่เป็นเอกลักษณ์ของลวดลาย การเขียนของกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

11.2 ความสวยงาม หมายถึง รูปแบบและสีสันทองงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ซึ่งดูจากความรู้สึกชอบ ความพึงพอใจ

11.3 ประโยชน์ใช้สอย หมายถึง คุณภาพของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อได้

12. กลุ่มผู้ผลิตงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ หมายถึง ผู้ที่สร้างผลงานด้วยฝีมือประณีตศิลป์ผู้ชำนาญในการสร้างงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

13. กลุ่มผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ขายหรือจำหน่ายงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

14. กลุ่มผู้ซื้องานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ซื้อ ต้องการงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ของกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใยป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐมนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาทำการศึกษาตลอดจนได้ศึกษาแนวความคิดและลักษณะเฉพาะของหัตถกรรมในรูปแบบต่างๆมาศึกษาเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสนับสนุนการวิจัย ซึ่งข้อมูลทั้งหมดที่ทางผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้ามาและได้สรุปแบ่งออกมาเป็นตอนๆ ได้แก่

- 2.1 จังหวัดนครปฐม
- 2.2 เส้นใยป่านศรนารายณ์
- 2.3 กลุ่มสตรีสนามจันทร์
- 2.4 งานหัตถกรรม
- 2.5 เครื่องมือที่ใช้ในงานจักสาน
- 2.6 ลวดลายงานจักสาน
- 2.7 วัสดุที่ใช้ในการตกแต่ง
- 2.8 หลักการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์
- 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 จังหวัดนครปฐม

นครปฐมตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางตอนใต้ มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านห่างจากกรุงเทพมหานครลงมาทางใต้ ตามทางรถไฟประมาณ 65 กม. และตามถนนเพชรเกษม 65 กม. มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่นๆ

ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอสองพี่น้อง
ทิศใต้	ติดต่อจังหวัดสมุทรสาคร อำเภอกระทุ่มแบน อำเภอบ้านแพ้ว และจังหวัดราชบุรี อำเภอบางแพ
ทิศตะวันออก	ติดต่อจังหวัดนนทบุรี อำเภอไทรน้อย อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางกรวย กรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน เขตหนองแขม
ทิศตะวันตก	ติดต่อจังหวัดราชบุรี อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม และจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี

นครปฐมมีอากาศค่อนข้างร้อน อุณหภูมิเฉลี่ยในเดือนเมษายน ประมาณ 35 องศาเซลเซียส เฉลี่ยต่ำสุดในเดือนธันวาคมประมาณ 20 องศาเซลเซียส

ตำบลสนามจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นา ประชาชนทำสวนผัก และพืชไร่ ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์ต่างๆ เช่น หมู วัว ไก่ เป็ด ควาย เป็นต้น พื้นที่อำเภอเมืองนครปฐมประกอบด้วยลำคลอง ดังนั้นปัญหาการขาดน้ำจึงไม่มีมากนัก พืชไร่ ฝืนนา จึงดูอุดมสมบูรณ์เขียวขจีไปทั่ว

อำเภอเมืองนครปฐม มีประชากรหนาแน่นกว่าอำเภออื่น เนื่องจากเป็นแหล่งที่มีการค้าขายมากมาย การอุตสาหกรรมหลายชนิด และรวมความเจริญหลายด้าน การใช้ถนนใหญ่ คือ ทางหลวงแผ่นดินจากกรุงเทพมหานครผ่านจังหวัดลงไปสู่ภาคใต้ มีถนนแยกออกจากอำเภอเมืองนครปฐมไปจังหวัดสุพรรณบุรี คือ ถนนมาลัยแมน ยังมีถนนที่ใช้ตลอดปีหลายสาย เช่น สายที่แยกจากถนนเพชรเกษมใหม่ผ่านบ้านสายป่านไปถึงหนองขาหย่าง แยกเข้าบ้านลำพญา สายหนึ่งแยกเข้าบ้านลาดปลาเค้าไปถึงวัดบางแขมจรดคลองบางแขม แยกจากบ้านหนองดินแดงมาทางบ้านต้นไผ่ติดกับถนนบ้านไร่ต้นสำโรง เข้าสู่บ้านสระกระเทียม แยกตรงบ้านหนองตะเภา ยังมีถนนที่ใช้ได้ในฤดูแล้งอีกหลายสายซึ่งทำให้การคมนาคม การขนส่งสินค้าเป็นไปอย่างรวดเร็ว

2.2 เส้นใยป่านศรนารายณ์

เป็นงานหัตถกรรมซึ่งทำจากวัตถุดิบพืชธรรมชาติประเภทเส้นมีคุณสมบัติเหนียวและทนทาน โดยใช้วิธีการขึ้นรูปแบบผลิตภัณฑ์ได้หลายวิธี เช่น จักสาน ถัก ทอ และตัดเย็บ อาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง หรือใช้หลายวิธีผสมผสานกันเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีประโยชน์ใช้สอยและเพิ่มความสวยงาม

สภาพภูมิศาสตร์และภูมิอากาศมีผลให้เกิดพืชพันธุ์ต่าง ๆ ในท้องถิ่นแตกต่างกันไป การเลือกใช้วัสดุในท้องถิ่นมาทำผลิตภัณฑ์จึงขึ้นอยู่กับข้อจำกัดของคุณสมบัติวัสดุนั้น ๆ ซึ่งมีส่วนกำหนดรูปแบบและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ทั้งด้านรูปทรง โครงสร้างและลวดลาย ตลอดจนคตินิยมในท้องถิ่น ปัจจัยเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างให้ผลิตภัณฑ์เส้นใยพืชแต่ละชนิดมีรูปแบบเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เช่น การสานเสื่อในภาคใต้ จะสานด้วยกระจูด ใบเตย คล้า กลุ่ม ภาคเหนือจะสานด้วยกก และแห่ียง ภาคกลางสานด้วยกก ไม้ไผ่และหวาย เช่นเดียวกับภาคอีสาน เป็นต้น

รูปแบบผลิตภัณฑ์เส้นใยพืชบางประเภทเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่รู้จักกันมานานและสืบทอดจากบรรพบุรุษหลายชั่วอายุคน เช่น ผลิตภัณฑ์จากใบลานและใบตาล อันได้แก่ กอบและปลาตะเพียน ผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา เสื่อและกระสอบบรรจุของซึ่งทำจากวัสดุท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์กระดาษ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์เส้นใยพืชเหล่านี้ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการออกแบบพัฒนารูปวางและประโยชน์ใช้สอยสนองความต้องการของคนในสังคมยุคปัจจุบัน ทั้งภายในประเทศและ

ต่างประเทศ เส้นใยพืชบางชนิดซึ่งในอดีตไม่เคยมีการใช้ประโยชน์ทำผลิตภัณฑ์ หน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชนต่างช่วยกันหาวิธีคิดค้นวิจัยและพัฒนาทำขึ้นใหม่เพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากร วัตถุดิบในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้แก่ราษฎรชนบท เช่น ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา เถาวัลย์ เถาอรุณ เปลือกข้าวโพด ฟางข้าว เป็นต้น

ภาพที่ 2.1 ต้นศรนารายณ์

ภาพที่ 2.2 เส้นใยป่านศรนารายณ์

พัฒนาการของรูปแบบผลิตภัณฑ์เส้นใยพืชที่น่าสนใจเป็นที่ต้องการของตลาดในสังคมยุค ปัจจุบันและมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในการกระจายรายได้ไปสู่ราษฎรชนบท มี จำนวน 12 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. ผลิตภัณฑ์ไบลาน ไบตาล และไบจาก
2. ผลิตภัณฑ์ก้านมะพร้าว และใยมะพร้าว
3. ผลิตภัณฑ์ไบกะพ้อ

4. ผลิตภัณฑ์กัก
5. ผลิตภัณฑ์กระจุค
6. ผลิตภัณฑ์ผักตบชวาและเชือกกล้วย
7. ผลิตภัณฑ์ใบเตยและใบปาล์มนั้น
8. ผลิตภัณฑ์ปอสา
9. ผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา
10. ผลิตภัณฑ์เปลือกข้าวโพด
11. ผลิตภัณฑ์ป่านสรนารายณ์
12. ผลิตภัณฑ์เส้นใยพืชชนิดอื่น ๆ

2.2.1 คุณสมบัติของป่านสรนารายณ์

ป่านสรนารายณ์ หรือที่เรียกว่า ไชซาล (Sisal) มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Agave Sisalana* อยู่ในตระกูล Agaceae มีประมาณ 300 ชนิด เป็นพืชที่ทนทานต่อสภาวะอากาศแห้งแล้ง ต้องการแสงแดดจัด ต้นป่านสรนารายณ์เมื่อปลูกครั้งแรกลักษณะคล้ายคลึงกับต้นสับปะรด หลังจากอายุ 2-3 ปี เมื่อเจริญเติบโตเต็มที่แล้ว จะมีขนาดใหญ่กว่าต้นสับปะรดมาก สามารถตัดใบมาใช้ประโยชน์ได้ จนกว่าต้นจะตาย ซึ่งใช้ระยะเวลาประมาณ 8-10 ปี

คุณสมบัติของเส้นใยป่านสรนารายณ์ เป็นเส้นใยแข็งที่มีความเหนียวทนทานมาก ไม่มีมอดแมลงกัดกินไม่ผุเปื่อยง่าย ส่วนใหญ่จึงนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตเชือกขนาดใหญ่เพื่อใช้ลากจูงเรือ และใช้ในวงการก่อสร้างทำแผ่นขัดโลหะ รองพรมเสื่อบดยุง และทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเครื่องจักสานหลายชนิด

2.2.2 ชนิดของป่านสรนารายณ์ที่นิยมปลูกเพื่อนำเส้นใยมาใช้ประโยชน์มี 2 ชนิด

1. *Agave sisalana* ลักษณะใบใหญ่หนาและแข็ง สีเขียวแก่มีไขหรือขี้ผึ้งเคลือบบาง ๆ ตลอดใบมีหนามแหลมใหญ่ ส่วนปลายใบไม่มีหนาม เป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกทั่วโลก ในประเทศแถบแอฟริกา และอเมริกาใต้ เป็นพันธุ์ที่ให้เส้นใยเหนียวทนทานมาก

2. *Agave fourcroydes* เรียกชื่อสามัญทั่วไปว่า Henequen ลักษณะใบใหญ่หนาและแข็ง สีใบอ่อนกว่ามีหนามเล็ก ๆ ที่ขอบใบ ชนิดนี้ให้เส้นใยสีขาวสะอาดกว่าชนิดแรก

แหล่งปลูกป่านสรนารายณ์ในประเทศไทย นอกจากจะปลูกกระจัดกระจายตามบ้านเพื่อเป็นไม้ประดับและรั้วบ้าน แหล่งปลูกแหล่งใหญ่อยู่ที่อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ผลิตภัณฑ์ป่านสรนารายณ์ เป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยที่จัดว่ามีความทนทานและอายุการใช้งานยาวนานดีกว่าผลิตภัณฑ์เส้นใยพืชประเภทอื่น ทั้งนี้เพราะคุณสมบัติที่ดีของวัตถุดิบซึ่งเป็นพืช

ประเภทเส้นใยแข็งและเหนียวทนต่อแรงดึงได้ดีจึงนิยมใช้เส้นใยป่านสรนารายณ์มาควั่นเกลียวเป็นเชือก เพื่อใช้ลากจูงเรือ และมัดสิ่งของต่าง ๆ เชือกป่านสรนารายณ์จึงเป็นผลิตภัณฑ์ที่รู้จักกันดีทั่วไปในประเทศ นอกจากนั้นยังมีการทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเครื่องใช้สอยอื่น ๆ โดยการนำเส้นป่านฯ มาถัก สาน และทอ เช่น กระเป๋า หมวก รองเท้า ฯลฯ

ตามประวัติกล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ป่านสรนารายณ์เพิ่งจะมีในประเทศไทยในระยะเวลาไม่นานนัก เนื่องจากสาเหตุการไม่มีวัตถุดิบ คือต้นป่านสรนารายณ์ภายในประเทศ ต่อมาภายหลังประมาณ 40 กว่าปี ก่อนสงครามมหาเอเชียบูรพาจะเกิดขึ้น ได้มีผู้นำพันธุ์ป่านสรนารายณ์จากต่างประเทศเข้ามาปลูกในประเทศไทย คือหลวงอรินทร์ชาติสังหาร โดยในครั้งแรกนั้นได้ปลูกในที่ดินของท่านอยู่ที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ต่อมาเมื่อต้นป่านฯ เจริญออกงามแตกหน่อจำนวนมาก จึงได้แจกจ่ายให้แก่ชาวบ้านละแวกใกล้เคียงนำไปปลูก อีกทั้งท่านยังได้ถ่ายทอดกรรมวิธีการตัดและขูดเอาเส้นใยป่านสรนารายณ์มาใช้ประโยชน์ เพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมใช้สอย และท่านได้นำเครื่องควั่นเกลียวเชือกแบบเท้าเหยียบของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมมาสอนให้ชาวบ้านรู้จักทำเชือกป่านเพื่อจำหน่ายเพิ่มรายได้เป็นอาชีพอุตสาหกรรมในครอบครัว ซึ่งทำกันภายในบริเวณบ้านของท่าน

ในระยะต่อมาชาวญี่ปุ่นได้มาตั้งโรงงานทำผลิตภัณฑ์เชือกป่านสรนารายณ์ขึ้นที่หมู่บ้านในเขตอำเภอหัวหิน โดยรับซื้อเส้นป่านที่ชาวบ้านขูดไว้เป็นวัตถุดิบในการผลิต มาภายหลังล้มเลิกกิจการไปและหลวงอรินทร์ชาติสังหารก็ถึงแก่กรรม จึงไม่มีผู้รับซื้อป่านจากชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านต้องหันไปปลูกพืชชนิดอื่น ทำให้ปริมาณต้นป่านลดน้อยลง

จากนั้นประมาณปี 2516 ราคาน้ำมันสูงขึ้น เป็นผลให้กลุ่มผู้ผลิตเชือกจากใยสังเคราะห์ในประเทศไทยเริ่มหันมาสนใจกับเชือกป่านสรนารายณ์ และจัดตั้งโรงงานผลิตเชือกป่านสรนารายณ์ขึ้น ประมาณปี 2519-2520 และส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกต้นป่านสรนารายณ์ เพื่อเป็นวัตถุดิบส่งเข้าโรงงานต่อไป

ในด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ในประเทศไทย ยังไม่มีการพัฒนาเทคนิคการผลิตเท่าที่ควร โดยทั่วไปจะใช้ป่านที่ฟอกแล้ว และขึ้นรูปโดยวิธีการถักเปีย และนำมาเย็บติดกันโดยใช้จักรเย็บเย็บทั้งหมด ผลิตภัณฑ์ที่สร้างขึ้นยังมีประโยชน์ใช้สอยไม่กว้างขวางมากนัก ส่วนใหญ่เป็นหมวก กระเป๋า รองเท้า ทั้ง ๆ ที่คุณสมบัติของเส้นใยป่านสรนารายณ์มีข้อดีหลายประการ และสามารถใช้เทคนิคกรรมวิธีของการจักสานขึ้นรูปได้หลายวิธี ตลอดจนการนำเส้นป่านมาทอเป็นผืนเพื่อตัดเย็บทำผลิตภัณฑ์ใช้สอยอื่น ๆ

สำหรับการส่งเสริมผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์นั้นปัจจุบันมีแหล่งผลิตที่ทำอย่างจริงจังคือ ที่บ้านหุบกระพง ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งดำเนินกิจการในระบบสหกรณ์ภายใต้พระบรมราชินูปถัมภ์

2.2.3 ลักษณะของต้นป่านศรนากรายณ์

เป็นพันธุ์ไม้ริมทาง ชาวบ้านจะปลูกไว้เป็นรั้วเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน ใบจะมีสีเขียวสด ปลายใบจะมีหนามแหลม ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ดหรือหน่อ อายุ 3-5 ปี จะสามารถตัดใบมาใช้งานได้เรื่อย ๆ จนกว่าจะออกดอก ประมาณ 10 ปีจึงตาย

ภาพที่ 2.3 ต้นศรนากรายณ์

2.3 กลุ่มสตรีสนามจันทร์

เมื่อครั้งสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จเยี่ยมชาวบ้านหุบกะพง จ. เพชรบุรี ทรงมีพระราชดำรัสถึงเส้นใยป่านศรนากรายณ์ที่นำมาถักเป็นเชือกสำหรับสมอเรือหากนำใยมาถักเปียแล้วนำมาทำกระเป๋าก็จะสวยงามมาก ประกอบกับความเหนียวทนทาน น่าจะนำมาใช้งานได้ยาวนานและสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย จึงได้มีการส่งเสริมให้ชาวบ้านฝึกหัดทำเป็นอาชีพติดตัวโดยจัดส่งครูมาสอนพร้อมทั้งได้จัดตั้งศูนย์ศิลปาชีพขึ้นเพื่อรับซื้อผลิตภัณฑ์จากชาวบ้านต่อมานางสุนีย์ คำคล้าย ซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มสตรีดังกล่าวได้ย้ายภูมิลำเนามาอยู่ที่ ต. สนามจันทร์ จ. นครปฐม ได้สืบสานงานหัตถกรรมป่านศรนากรายณ์ โดยทำเฉพาะในครอบครัว หรือรับสั่งทำให้กับลูกค้าที่สนใจอยู่ตลอดมา นางสมพร ไทยอ่อน ประธานกลุ่มสตรี ต. สนามจันทร์ ได้เล็งเห็นความสำคัญและต้องการอนุรักษ์งานหัตถกรรมป่านศรนากรายณ์ไว้ให้แก่นุชนรุ่นหลัง ๆ ตลอดจนต้องการให้กลุ่มสตรี ต.สนามจันทร์ มีรายได้เสริมเพิ่มขึ้น จึงได้รวบรวมกลุ่มสตรีมาฝึกหัดและรับซื้อเส้นใยที่ถักเปียแล้วจากสมาชิกที่นำมาส่งให้ในราคา เมตรละ 1 - 1.20 บาท เมื่อได้เปียแล้วจึงนำไปเย็บให้เป็นรูปทรงต่าง ๆ ตามที่ต้องการ

โดยคุณสมพร ไทยอ่อน ปัจจุบันอายุ 47 ปี อยู่บ้านเลขที่ 4/4 หมู่ 2 ต.สนามจันทร์ อ.เมือง จ.นครปฐม เป็นประธานกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาตำบลสนามจันทร์ เป็นนักต่อสู้เพื่อกลุ่มสตรีสนาม

จันทร์ ด้วยความรู้ที่จับชั้นมัธยม และประสบการณ์ สามารถที่จะนำพากลุ่มสตรีสนามจันทร์ทำ
หัตถกรรมจักสานป่านศรนารายณ์ ตีตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.3.1 จุดเริ่ม

เมื่อคุณสมพร ไทยอ่อน ทราบจากคุณสุนีย์ คำคล้าย ว่าน่าจะทำกระเป๋าที่ทำจากต้นป่าน
ศรนารายณ์ ที่มีคุณสมบัติที่มีความเหนียว ทนทาน ถูกน้ำแล้วไม่ขึ้นรา ซึ่งตนเคยได้เรียนทำ
หัตถกรรมจากศูนย์ศิลปาชีพบางไทรมาบ้างคุณสมพร ไทยอ่อนจึงนำเอาเรื่องหัตถกรรมนี้บอกกับ
กลุ่มแม่บ้านสนามจันทร์ ซึ่งทุกคนก็เห็นด้วย ในช่วงแรกจึงให้คุณสุนีย์ คำคล้าย ช่วยสอนแม่บ้าน
ทุกคนในกลุ่มและพัฒนางานฝีมือขึ้นเรื่อย จนเป็นที่สนใจของตลาดทั่วไปและตลาดในต่างประเทศ
โดยนำแบบจากหนังสือมาดูรูป แล้วดัดแปลงให้เหมาะสมกับยุคสมัย และความนิยม ไม่ว่าจะเป็
นมวก กระเป๋า กระเป๋าแบบมากมายและทุกชิ้นงานจะมีความสวยงามไม่แพ้กันขึ้นอยู่กับผู้ว่าจะชอบ
แบบลักษณะไหน

2.3.2 การผลิต

เริ่มแรกก็นำต้นป่านศรนารายณ์ มาครูดเอาเส้นใยแล้วนำไปตากแห้ง ประมาณ 3-4 วัน
จากนั้นนำมาถักเปียให้ยาวแล้วจึงนำไปย้อมสีอย่างดีจากเยอรมัน และนำไปตากให้แห้งประมาณ 1-2
วัน แล้วจึงนำมาเย็บเข้ากับรูปทรงที่กำหนด ก็จะได้กระเป๋าหรือหมวกที่สวยงามและมีคุณค่าเส้นใย
ป่านศรนารายณ์เป็นวัตถุดิบสำคัญที่ทางกลุ่มสตรีได้สั่งจากชาวบ้านที่ปลูกป่านใน จ. ประจวบฯ
สนนราคาใยป่านก็จะมีราคาอยู่สองลักษณะคือ ถ้าเป็นใยป่านธรรมดาที่ยังไม่ได้มีการถัก
จะต้องสั่งเป็นกิโลกรัม กับใยป่านที่ถักแล้วจะขายตามความยาวเป็นเมตร ซึ่งมีราคาสูงกว่าใยป่านที่
ยังไม่ได้ถัก

หัตถกรรมใยป่านศรนารายณ์เป็นงานที่ต้องใช้ฝีมือและความละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก
ดังนั้นผู้ที่รับงานไปจะต้องใช้ความตั้งใจ อดทน ถักทอเพราะว่าจะได้งานออกมาแต่ละชิ้นต้องใช้
เวลา อย่างกระเป๋าถือที่จะต้องใช้ป่านศรนารายณ์ที่ถักแล้วยาวประมาณ 100 เมตร และต้องใช้เวลา
ในการทำประมาณ 1-3 วัน กว่าเสร็จ ส่วนหมวกจะใช้ป่านที่ถักแล้วยาวประมาณ 50 เมตร ใช้เวลา
ในการทำประมาณ 1 วัน ต่อหมวกหนึ่งใบ โดยมีแบบต่าง ๆ ให้เลือกมากมาย เฉพาะหมวกอย่าง
เดี๋ยวกี่มีประมาณ 4-5 แบบ และกระเป๋าจะมีแบบมากกว่า 20 แบบ

2.3.3 กลยุทธ์ทางการตลาด

สินค้าที่ผลิตส่วนหนึ่งจะนำไปวางขายที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร และศูนย์วัฒนธรรม พร้อม
กับไปออกร้านร่วมกับกลุ่มแม่บ้านอื่นทุกงาน อีกทั้งยังเผยแพร่ผู้ที่สนใจ ซึ่งทางกลุ่มก็จะมีเจ้าหน้าที่
ช่วยสอนให้ฟรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง ซึ่งก็ได้มี
ลูกค้าไกลถึงต่างแดน โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่น จะมีออเดอร์สั่งเข้ามาเยอะมาก เพราะคนญี่ปุ่นสนใจ

งานหัตถกรรมมาก ส่วนในประเทศก็มีหลายจังหวัดที่ภาคกลาง สามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิก ถึงเดือนละ 3,000 – 4,000 บาท และ 200 – 300 บาทต่อวัน

2.3.4 นโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

“หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นแนวทางประการหนึ่ง ที่จะสร้างความเจริญแก่ชุมชน ให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่ สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น สามารถจำหน่ายในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศโดยมีหลักการพื้นฐาน 3 ประการ คือ

- 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (Local Yet Global)
- 2) พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (Self-Reliance-Creativity)
- 3) การสร้างทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development)

ผลิตภัณฑ์ไม่ได้หมายถึงตัวสินค้าเพียงอย่างเดียวแต่เป็นกระบวนการทางความคิดรวมถึง การบริการ การดูแลการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาภูมิปัญญาไทย การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อ ให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น จุดขายที่รู้จักกันแพร่หลายไปทั่วประเทศและทั่วโลก

วัตถุประสงค์ของหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

จากนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา และตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ พ. ศ. 2544 การดำเนินงานตาม โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) สร้างงานสร้างรายได้ แก่ชุมชน
- 2) สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนให้สามารถคิดเองทำเอง ในการพัฒนาท้องถิ่น
- 3) ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 4) ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชน ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่น(www.thaitumbon.com: 2547)

2.4 งานหัตถกรรม

2.4.1 ความหมายของงานหัตถกรรม

มีผู้ให้ความหมายของคำว่าหัตถกรรมไว้คล้ายคลึงกันเช่น

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2539:17) ให้ความหมายว่า คือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นจากฝีมือและภูมิปัญญา เพื่อใช้สอยให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต

มโน พิสุทธิรัตนานนท์ (2539:5) กล่าวว่า หัตถกรรม หมายถึงงานที่ใช้ฝีมือในการตัดแปดวัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาเป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน หรือโอกาสพิเศษในครอบครัว และในสังคม

จากความหมายของงานหัตถกรรม เราจะพบว่างานหัตถกรรมนั้นหมายถึง งานที่ประดิษฐ์สร้างสรรค์ขึ้นจากฝีมือของชาวบ้านหรือเป็นงานฝีมือที่ชาวบ้านสร้างขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อการใช้สอยในชีวิตประจำวัน โดยใช้วัสดุจากธรรมชาติแสดงออกให้เห็นลักษณะของท้องถิ่น

งานหัตถกรรมมีผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากเป็นการสนองตอบต่อประโยชน์ใช้สอย ผู้สร้างจึงต้องทำให้สนองประโยชน์ใช้สอยมากที่สุด เช่น กระบวนการในการทำเครื่องปั้นดินเผา เริ่มต้นจากการปั้นด้วยมือ มาเป็นการตี การปั้นด้วยการเดินรอบแท่น มาปั้นด้วยแป้นหมุน วิวัฒนาการของหัตถกรรมเป็นไปอย่างช้า ๆ โดยใช้ประสบการณ์ของผู้ทำขัดเกลาและพัฒนาารูปแบบให้สนองตอบต่อการใช้สอยมากขึ้น

งานหัตถกรรมหากได้รับการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบ การใช้วัสดุ ทำให้เกิดความสวยงาม มีคุณค่าทางสุนทรียภาพ ทำให้งานนั้นมีลักษณะที่สวยงามสมบูรณ์ทั้งด้านการใช้สอยและความสวยงาม จนเป็นที่ยอมรับกันว่ามีคุณค่าในเชิงศิลปะ นอกเหนือจากคุณค่าด้านการใช้สอยในชีวิตประจำวันแล้ว เราเรียกงานนั้นว่าศิลปหัตถกรรม

จะเห็นได้ว่าศิลปะเข้ามาเกี่ยวข้องกับหัตถกรรมนั้นในแง่ของการเสริมให้ผลงานหัตถกรรมนั้นมีความสวยงาม Henry Glassie (1972:253 อ้างในจากรรณี วิบูลย์สวัสดิ์ แอนเดอร์สัน 2531:33-34) ในฐานะนักวิชาการคดีพื้นถิ่นกล่าวว่า หากพิจารณาวัตถุแต่ละสิ่งว่าสิ่งนั้นงดงามให้ความเพลิดเพลิน ความประทับใจทางสุนทรียภาพต่อเจ้าของหรือผู้ใช่มากกว่า นักวิชาการคดีพื้นถิ่นเรียกวัตถุนั้นเป็นศิลปะ (Art) แต่หากวัตถุนั้นประดิษฐ์ขึ้นเพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นหลัก เจ้าของนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือในการดำรงชีวิต ความสำคัญด้านการใช้มีความสำคัญมากกว่า ความสำคัญทางด้านความงามของสิ่งนั้นเป็นหัตถกรรม

เมื่อมนุษย์พัฒนาหัตถกรรมขึ้นใช้ตามวิถีชีวิตชนบประเพณีความเชื่อของแต่ละกลุ่มชนแล้ว หัตถกรรมจะมีลักษณะเฉพาะกลุ่ม เฉพาะถิ่นที่เรียกว่า “หัตถกรรมพื้นบ้าน”

หัตถกรรมพื้นบ้านมีลักษณะเฉพาะที่ต่างไปจากงานหัตถกรรมและศิลปกรรมชั้นสูง ทั้งนี้เพราะกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกัน มีการดำรงสภาพของท้องถิ่นอย่างอิสระ ดังนั้น

หัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้านจึงมีขอบข่ายและคุณสมบัติเฉพาะ ดังที่ โซเอตสึ ยานากิ (Soetsu Yanaki) ผู้เชี่ยวชาญศิลปะพื้นบ้านชาวญี่ปุ่น ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของศิลปกรรมของชาวบ้าน หรือหัตถกรรมพื้นบ้านไว้ดังนี้

1. สร้างโดยช่างนิรนาม ช่างผู้ผลิตงานหัตถกรรมอาจจะจะเป็นชาวบ้านธรรมดา หรือช่างพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่น มิใช่ศิลปินที่ผ่านสถาบันการศึกษาศิลปะอย่างเป็นทางการ เป็นระบบ จึงไม่ปรากฏชื่อผู้ทำผลงานเหล่านั้น และวัตถุประสงค์ก็สร้างเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวันกันเป็นส่วนใหญ่ ช่างพื้นบ้านที่สร้างหัตถกรรมพื้นบ้านทั่วไปจะ ไม่มีเจตนาที่จะสร้างผลงานของตนให้เป็นศิลปะ หากแต่คุณค่าทางศิลปะที่ปรากฏเป็นผลที่เกิดจากการทำซ้ำ ๆ กันเป็นจำนวนมากจนเกิดความชำนาญ แล้วคัดแปลงแก้ไขข้อบกพร่องจนได้งานที่มีความสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้นงานหัตถกรรมจึงมุ่งที่การใช้สอย ซื่อขายแลกเปลี่ยนเป็นสำคัญ มิได้หวังสิ่งอื่นใด ชื่อของช่างจึงไม่มีการบันทึกไว้บนงานหัตถกรรม เพียงแต่จะรู้ในกลุ่มชน หรือท้องถิ่นนั้น ๆ ว่าเป็นงานหัตถกรรมของใคร ดังนั้นจึงกล่าวว่าหัตถกรรมพื้นบ้านสร้างโดยช่างนิรนาม

2. สร้างขึ้นเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวัน หัตถกรรมพื้นบ้านโดยทั่วไปมักสร้างขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในการใช้สอยในชีวิตประจำวันของผู้คนแต่ละท้องถิ่นเป็นหลัก เช่น การสานครุ หรือคู สำหรับเป็นที่ตีข้าวของภาคเหนือ หรือการทอผ้าพื้นบ้านของภาคต่าง ๆ ก็มีวัตถุประสงค์ที่ทอขึ้นเพื่อใช้คุ้มกันกัน ในครอบครัวก่อน เมื่อผลิตได้มากเกินต้องการจึงจะจำหน่ายให้ผู้อื่น หรือแลกเปลี่ยนกับปัจจัยในการดำรงชีพอื่น ๆ สังคมไทยในอดีตนั้นมีการแลกเปลี่ยนผลผลิตซึ่งกันและกันมากกว่าการผลิตขาย ดังนั้นวัตถุประสงค์ในการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้านจึงเป็นไปเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวัน

3. สร้างขึ้นเป็นจำนวนมากและมีราคาที่เหมาะสมหรือมีราคาต่ำ ดังได้กล่าวแล้วว่า หัตถกรรมพื้นบ้านนั้นสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน ตามสภาพความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่นเป็นหลัก โดยที่ผู้ใช้สอยผลิตขึ้นใช้สอยในครอบครัวก่อน เมื่อผลิตได้จำนวนมากก็จะจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนกับสิ่งอื่นที่ตนต้องการ ทำให้เกิดการผลิตขึ้นเพื่อจำหน่ายสำหรับใช้สอยในชีวิตประจำวัน หัตถกรรมบางประเภท เช่น เครื่องจักสานประเภทต่าง ๆ ซึ่งมักจะทำขึ้นใช้สอยและซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอย่างแพร่หลายนั้น รูปแบบและกรรมวิธีในการผลิตจะไม่พิถีพิถัน มีรูปแบบที่ซ้ำ ๆ กันเพราะต้องทำเป็นจำนวนมากและราคาถูก ผู้ใช้หรือผู้บริโภคจะคำนึงถึงประโยชน์ในการใช้สอยมากกว่าคุณค่าทางความงาม

4. มีรูปแบบเรียบง่าย หัตถกรรมพื้นบ้านดั้งเดิมนั้น สร้างขึ้นจากความต้องการในการใช้สอยเป็นหลักสำคัญ การพัฒนารูปทรง และวัสดุของหัตถกรรมพื้นบ้าน ก็ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการใช้สอยเช่นเดียวกันคือ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยการผ่านการใช้สอย มิได้มีการออกแบบหรือคิดขึ้นอย่างเป็นทางการ จึงทำให้หัตถกรรมพื้นบ้านทั่วไปส่วนใหญ่มีรูปแบบที่เรียบง่าย

ตามสภาพของผู้สร้าง ตลอดจนการใช้วัสดุเท่าที่จะหาได้ในท้องถิ่น ทำให้หัตถกรรมพื้นบ้านมีความงามที่ประสานกันอย่างเรียบง่าย

5. **มีลักษณะเฉพาะถิ่น** ลักษณะเฉพาะถิ่นของหัตถกรรมพื้นบ้านเกิดจากการเลือกใช้วัสดุที่มีอยู่เฉพาะถิ่น กำเนิดของหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นข้อจำกัดที่ทำให้เกิดลักษณะเฉพาะถิ่นได้ประการหนึ่ง เพราะวัสดุบางชนิดจะมีเฉพาะในบางท้องถิ่นเท่านั้น ไม่มีในท้องถิ่นอื่น ดังนั้นเมื่อช่างหรือประชาชนนำวัสดุนั้นมาสร้างหัตถกรรมจึงเกิดเป็นลักษณะเฉพาะถิ่นตามประเภทนั้น ท้องถิ่นอื่นไม่สามารถหาวัสดุเช่นนั้นได้ ถึงแม้จะหาได้หรือนำไปจากแหล่งวัสดุดั้งเดิมได้ แต่จะไม่สะดวกและทำให้ต้นทุนการผลิตสูง และช่างจะขาดความชำนาญเพราะไม่มีการสืบทอดและฝึกฝนกันมาเป็นระยะเวลาเพียงพอ ตัวอย่างเช่น การสานเสื่อลำเจียกหรือเสื่อปาหนัน จะมีเฉพาะในเขตภาคใต้เท่านั้น เพราะใบลำเจียกหรือเตยทะเลจะหาได้มากเฉพาะในภาคใต้ นอกจากนี้กระบวนการในการเตรียมวัสดุและกรรมวิธีในการสาน ชาวบ้านหรือช่างสานเสื่อในภาคใต้จะมีความชำนาญเป็นพิเศษ เพราะเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านประจำถิ่นของตน ลักษณะเฉพาะถิ่นที่เกิดจากความจำกัดในด้านวัสดุและความสามารถเฉพาะถิ่น ตลอดจนรูปแบบที่นิยมกันในท้องถิ่นที่กล่าวมานี้จะเห็นได้จากหัตถกรรมประเภทอื่น ๆ ในท้องถิ่นต่าง ๆ อีกมากมาย เช่น การทำเครื่องเงิน ซึ่งเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านของภาคเหนือ การทอผ้าไหมของภาคอีสานและภาคเหนือ การทอเสื่อของจังหวัดจันทบุรี เป็นต้น

6. **สร้างขึ้นด้วยมือ** คุณสมบัติข้อนี้ของหัตถกรรมพื้นบ้านถือเป็นคุณสมบัติสำคัญยิ่ง เพราะหัตถกรรมพื้นบ้านทำหรือสร้างขึ้นด้วยมือโดยปราศจากการใช้เครื่องจักรเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะถ้าใช้เครื่องจักรเป็นส่วนร่วมในการผลิตสร้างสรรค์ก็จะเป็นงานอุตสาหกรรมมากกว่าที่จะเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้าน

คุณสมบัติดังกล่าวของหัตถกรรมพื้นบ้านจะช่วยให้สามารถพิจารณาและจำแนกงานหัตถกรรมพื้นบ้านออกจากงานหัตถกรรมหรืองานศิลปะอื่น ๆ ได้

2.4.2 รูปแบบงานหัตถกรรม

แม้ว่างานหัตถกรรมจะมีเส้นทางวิวัฒนาการอันยาวนาน แต่รูปแบบและกรรมวิธีการผลิตในปัจจุบันยังคงไม่แตกต่างจากในอดีตมากนัก อาจารย์มานิช กงกะนันท์ ผู้ศึกษาวิจัยเรื่อง เครื่องจักสานราชบุรี ได้ศึกษาและสรุปได้ว่า กรรมวิธีในการทำหรือการสร้างเครื่องจักสานนั้นยังคงเหมือนเดิมเช่นกัน สำหรับกรรมวิธีในการจักสานนั้นโดยปกติมีการดำเนินการ 5 อย่าง คือ จัก ถัก เย็บ สาน และทอ ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้อธิบายไว้ว่า

จัก คือ การทำให้เป็นแฉก ๆ ทำให้เป็นรอยรอบคล้ายฟันเลื่อย เอาคมมีดผ่าไม้ไผ่หรือหวายให้แยกจากกันเป็นเส้นบาง ๆ

ถัก คือ เอาเส้นหวายหรือเชือกไขว้สอดประสานกันให้เป็นลวดลายต่าง ๆ บ้าง ให้เป็นเส้นและเป็นผืนบ้าง ให้ติดต่อกันบ้าง

เย็บ คือ ทำให้ติดกันด้วยการใช้เข็มร้อย สอย กัดค เช่น เย็บกระทง

สาน คือ เอาดอกหรือกกไขว้ขัดกัน ทำให้เป็นเสื่อหรือภาชนะต่าง ๆ

ทอ คือ ทำด้ายหรือไหม เป็นต้นให้เป็นผืน เช่น ผ้า

2.4.2.1 ประเภทของเครื่องจักสานในประเทศไทย สามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

1. เครื่องจักสานที่เป็นเครื่องใช้สอยในชีวิตประจำวัน

1.1 เครื่องจักสานสำหรับคักจับสัตว์น้ำ ได้แก่ ลอบ ไซ ข้อง อีจู้ ตุ่ม สุ่ม ชะมวง เป็นต้น

1.2 เครื่องจักสานสำหรับใช้เป็นภาชนะต่าง ๆ เช่น กระบุง ตะกร้า ก่องข้าว กระติบข้าว กระเชอ เข่ง หลัว และกระเป่าถือ เป็นต้น

1.3 เครื่องจักสานที่ใช้สำหรับปูลาด ได้แก่ เสื่อชนิดต่าง ๆ เช่น เสื่อกก เสื่อปาหนัน เสื่อกระจูด เป็นต้น

1.4 เครื่องจักสานที่เป็นเครื่องสวมศีรษะ ได้แก่ กอบ กูป หมวก จากลา เป็นต้น

2. เครื่องจักสานที่เป็นส่วนประกอบอาคารบ้านเรือน ได้แก่ ฝาเรือนที่สานด้วยตอกไม้ไผ่ ประเภท เสื่อลำแพน ฝาขัดแตะ โครงหลังคา เป็นต้น

เครื่องจักสานประเภทต่าง ๆ ดังกล่าว ในแต่ละท้องถิ่นจะมีรูปทรงและลักษณะลวดลายที่แตกต่างกันออกไปตามคตินิยมของท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ฝีมือความสามารถของช่าง ตลอดจนความพร้อมของวัตถุดิบของท้องถิ่นนั้น ๆ ที่ได้รับการสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษของตน จนกลายมาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นในที่สุด

จากสภาพภูมิประเทศแบบเกษตรกรรมอย่างสังคมไทยซึ่งเอื้อต่อการผลิตงานหัตถกรรม เครื่องจักสานเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพและใช้สอยในชีวิตประจำวันมากกว่า ทำให้ทราบว่าแต่เดิมเครื่องจักสานจะมีลักษณะเป็นของใช้พื้นบ้านมากกว่าที่จะเป็นประณีตศิลป์ ต่อมาเมื่อเครื่องจักสานชนิดนั้น ๆ สนองประโยชน์ใช้สอยได้ดีแล้ว จึงได้คำนึงถึงความสวยงาม ความน่าใช้ ดังนั้นจึงได้มีการพัฒนารูปแบบ ลวดลาย ให้มีความยิ่งขึ้น จนปัจจุบันเครื่องจักสานบางชนิดได้หมดความสำคัญในแง่ที่จะใช้ในวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เพราะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ค่านิยมของผู้คนในสังคมเริ่มเปลี่ยนไป ดังนั้นจึงได้มีการประยุกต์ทั้งในรูปของการย่อส่วน ตลอดจนการคิดสร้างลวดลายที่แปลกใหม่ เพื่อเปลี่ยนเป็นของที่ระลึกบ้าง ของประดับตกแต่งสำหรับส่งออกบ้าง สิ่ง

เหล่านี้ล้วนแต่เป็นบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมของเครื่องจักสานไทย และเพื่อคงความเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทยในแง่ของหัตถกรรมพื้นบ้านไว้ จึงควรจะมีการอนุรักษ์ทั้งในด้านช่างฝีมือ รูปแบบผลิตภัณฑ์ แหล่งผลิต เทคนิคและกรรมวิธีการผลิต และวัตถุดิบ หากจะเป็นการประยุกต์ก็ควรจะทำอย่างมิให้เสียคุณค่าดั้งเดิมไป ทั้งนี้จะได้ประโยชน์ทั้งการคงอยู่และการเผยแพร่ ตลอดจนผลิตต่อการจำหน่ายอีกด้วย

2.5 เครื่องมือที่ใช้ในงานจักสาน

เครื่องมือที่ใช้ในการทำเครื่องจักสานทั่วไป มีอยู่เพียง 3 ชนิด คือ

2.5.1 มีด เป็นเครื่องมือสำหรับแปรรูปวัสดุธรรมชาติมาเป็นวัสดุสำหรับทำเครื่องจักสาน มีดที่ใช้ทั่วไปเป็นมีดเหล็กกล้าที่มีเนื้อแกร่งและมีความคมมาก มีอยู่ 2 ชนิด คือ

1.1 มีดสำหรับใช้ฟันหรือตัดผ้าไม้ มักเป็นมีดขนาดค่อนข้างใหญ่ มีสันหนา ประมาณ ½ - 1 เซนติเมตร ยาวประมาณ 40 เซนติเมตร ด้านคมคมมากแต่อาจจะไม่บางมากนัก เพื่อความคงทนในการตัดทอนไม้ไผ่ หวาย และอื่น ๆ มีดที่ใช้ตัดทอนนี้โดยทั่วไปจะเป็นมีดหัวตัด มีดโต้ หรือมีดอื่น ๆ แล้วแต่จะเรียกกันไปตามภาษาถิ่น มีดชนิดนี้จะใช้ในการทำเครื่องจักสานขั้นตอนแรก คือ เริ่มตัดไม้ไผ่ หรือหวาย มาจากป่า มาตัดเป็นท่อน ผ่าเป็นชิ้น สำหรับเตรียมจักเป็นดอกต่อไป

1.2 มีดดอก มีดชนิดนี้มีประโยชน์ใช้สอยตามชื่อเรียกคือ เป็นมีดสำหรับใช้จักดอก มักมีรูปเรียวยแหลม ปลายและด้ามงอน ส่วนมากตัวมีดจะสั้นกว่าด้าม เพราะด้ามจะใช้สอดกระชับ แขนและข้างตัวเวลาจักดอกด้วยมีดชนิดนี้จะต้องมีสันค่อนข้างบาง เพื่อให้มีน้ำหนักเบาและใช้งานได้สะดวก ปลายงอนแหลม เพื่อความสะดวกในการจัก เหลา หรือ เจาะคว้าน มีดดอกนี้โดยทั่วไปจะมีรูปแบบคล้ายคลึงกัน จะต่างกันบ้างก็ที่รูปทรงปลีกลอยเท่านั้น มีดชนิดนี้ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือประจำตัวที่สำคัญของช่างจักสานทีเดียว

2.5.2 เหล็กหมาด เป็นเหล็กปลายแหลม สำหรับใช้เจาะ ัก เจาะ มีอยู่ 2 ชนิด คือ

2.1 เหล็กหมาดปลายแหลม ใช้สำหรับไข แฉะ ต้องทำด้วยเหล็กดี ส่วนมากทำด้วยกำน่อม ซึ่งคือจักรยาน เป็นเหล็กปลายแหลมคล้ายเข็ม ยาวประมาณ 3 นิ้ว มีด้ามกลม ๆ ทำด้วยไม้ ไข แฉะ ไข และแฉะ ตามรูดอก สำหรับร้อยหวาย ในการถักขอบ หรือผูกโครงสร้างของเครื่องจักสาน

2.2 เหล็กหมาดปลายแหลม หรือปลายหอก เป็นเหล็กปลายแหลมแบนคล้ายปลายลูกศรหรือใบหอก มีด้ามกลม ๆ ยาวประมาณ 4-6 นิ้ว เหล็กหมาดชนิดนี้ใช้สำหรับเจาะขอบไม้ไผ่ หรือหวาย หรือวัสดุอื่น ๆ ที่ใช้เป็นส่วนประกอบของเครื่องจักสาน เหล็กหมาดชนิดนี้จะใช้เจาะโดยใช้มือป้อนที่ด้ามให้ปลายเหล็กหมานเจาะลงไปในวัตถุ

2.5.3 คีมไม้ ซึ่งเป็นเครื่องมือพื้น ๆ อีกอย่างหนึ่งมีลักษณะคล้ายคีมทั่วไป คือมีส่วนปากสำหรับหนีบ มีด้ามจับ คีมนี้มักทำด้วยไม้เนื้อแข็งและเหนียว เช่น ไม้จิงชัน ไม้มะค่า ไม้พะยุง แก่นไม้ขาม เป็นต้น คีมชนิดนี้จะใช้หนีบขอบปากของเครื่องจักสานเวลาผูกขอบหรือเข้าขอบ เช่น การเข้าขอบกระบุง ขอบเข่ง ขอบคู เป็นต้น

เครื่องมือเครื่องใช้ทั้ง 3 ชนิดนี้ เป็นเครื่องมือที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับ การทำเครื่องจักสานโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เครื่องจักสานไม้ไผ่ และหวายจะขาดไม้ไผ่

อย่างไรก็ตามเครื่องมือในการทำเครื่องจักสานชนิดอื่น อาจจะต้องมีเครื่องมือชนิดอื่นอีก แต่ก็ไม่มากนัก เช่น การจักหวายจะต้องมีแผ่นสังกะสี จะเป็นฝากระป๋องสังกะสีต่าง ๆ ก็ได้ เจาะเป็นรูเล็ก ๆ สำหรับสอดเส้นหวายที่จักเป็นเส้นผ่านเข้าไป ให้ความคมของสังกะสีช่วยขูดซี่หวายออก ซึ่งเรียกว่าวิธีชักเสียด และเรียกแผ่นสังกะสีว่า เสียด หรือการทำเครื่องจักสานย่านลิเภาที่ใช้เครื่องมือชนิดนี้เช่นกัน แต่เรียกว่า การชักแป้น เป็นต้น นอกเหนือไปจากเครื่องมือดังกล่าวนี้แล้ว อาจจะมีเครื่องมือที่ช่วยให้การทำเครื่องจักสานสะดวกรวดเร็วขึ้นอีกบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัสดุแต่ละชนิด แต่เท่าที่ปรากฏทั่วไป การทำเครื่องจักสานจะไม่ใช้เครื่องมืออื่น ๆ เข้ามาช่วยมากนัก เพราะหลักใหญ่ของการทำเครื่องจักสานนั้นขึ้นอยู่กับมือ แม้จะมีเครื่องมืออื่นเข้ามาช่วยบ้างแต่ ความละเอียดประณีตจะสู้ฝีมือมนุษย์ไม่ได้ เช่น ในปัจจุบันนี้ มีผู้ประดิษฐ์เครื่องจักตอกไม้ไผ่ขึ้นใช้ แต่จะได้ออกซึ่งไม่เรียบร้อยเท่าที่ควร บางครั้งต้องใช้มือเหลาซ้ำอีกครั้งหนึ่ง อย่างไรก็ตามการทำเครื่องจักสานนั้นนับได้ว่าเป็นงานหัตถกรรมที่ยังไม่สามารถสร้างเครื่องจักรขึ้นทำงานทดแทนได้ ถึงแม้ว่าอาจจะทำได้ในอนาคต แต่ความสวยงามและความประณีตที่มีชีวิตชีวาบางอย่างซึ่งเกิดขึ้นจากฝีมือและความมีจิตใจจดจ่อของผู้สาน ซึ่งเป็นสุนทรียภาพอยู่ในเครื่องจักสานคงจะหาเครื่องจักรชนิดใดทำขึ้นทดแทนไม่ได้ ซึ่งจะได้ออกถึงเรื่องความงามของเครื่องจักสานต่อไป ในบทความค่าและความงามทางศิลปะ

2.6 ลวดลายงานจักสาน

การสอนเป็นขั้นตอนสำคัญในการทำเครื่องจักสาน โดยนำวัตถุดิบที่แปรรูปแล้วมาสานเป็นรูปทรงต่าง ๆ กรรมวิธีการสานแบ่งออกเป็นแบบต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.6.1 ลายขัด เป็นวิธีการสอนแบบพื้นฐานที่เก่าแก่ที่สุด ลักษณะของลายขัดเป็นการสร้างแรงยึดระหว่างตอกด้วยการจัดกันเป็นรูปมุมฉากระหว่างแนวตั้งรับกับแนวนอน ใช้ตอกยื่นหรือตอกแนวตั้ง หรือตอกยื่นสอดขัดกับตอกแนวนอน โดยยกขึ้นเส้นหนึ่งข่มหรือขัดลงเส้นหนึ่งสลับกันไปอย่างที่เราเรียกว่า ลายหนึ่ง จากลายหนึ่งได้พัฒนามาเป็นลายสอง ลายสาม และลายอื่น ๆ ที่ยังคงรักษาลักษณะการสอดและการขัดกันเช่นเดิม แต่ใช้เส้นตอกในแนวตั้งและแนวนอนมากกว่า

หนึ่งเส้น และสอดซัดกันให้สลับไปสลับมาเกิดเป็นลายสอง ลายสาม และลายอื่น ๆ อีกมาก ลายซัดนี้ใช้สานเครื่องจักสานได้หลายชนิดและมักจะใช้ร่วมกับลายชนิดอื่นเพื่อให้ได้รูปทรงตามที่ต้องการ

2.6.2 ลายทแยง เป็นวิธีสานที่ใช้สอดสอดซัดกันในแนวทแยง (diagonal) ไม่มีเส้นตั้งและเส้นนอนเหมือนลายซัด แต่จะสานซัดกันตามแนวทแยงเป็นหกเหลี่ยมต่อเชื่อมกันไปเรื่อย ๆ คล้ายรวงผึ้ง ลายชนิดนี้จึงมักสานโปร่ง เช่น ลายตาแข่ง ลายชะลอม ลายเกี๋ยงเต่า และลายเฉลว ลายชนิดนี้มักใช้สานภาชนะโปร่ง เช่น เชง ชะลอม หรือใช้สานประกอบกับลายอื่น เช่น สานเป็นส่วนบนของหมวกหรือหัวส้อม เพราะสามารถสานกระจายออกจากศูนย์กลางได้ดี ก่อนที่จะสานลายซัดหรือลายอื่นประกอบเป็นส่วนอื่น ๆ ของเครื่องจักสานต่อไป

2.6.3 ลายขดหรือลายถัก เป็นการสานที่ใช้กับวัสดุที่ไม่สามารถคงรูปอยู่ได้ด้วยตัวเอง เช่น หวาย ย่านลิเภา ปอ ผักตบชวา วัสดุเหล่านี้ ต้องสานด้วยการขดหรือถัก ได้แก่ การถักเป็นเส้นแล้วขดเป็นวงกระจายออกจากศูนย์กลาง แล้วถักเชื่อมกันเป็นชั้น ๆ ให้ได้รูปทรงตามต้องการ หรือสานโดยใช้วัสดุอื่นเป็นโครงก่อน แล้วถักหรือสานพันยึดโครงเหล่านั้นให้เป็นรูปทรงตามโครงที่สร้างขึ้น เช่น การสานเครื่องจักสานย่านลิเภา จะต้องใช้โครงหวายหรือไม้ไผ่มาทำเป็นโครงตามรูปภาชนะที่ต้องการจะสานก่อน แล้วจึงใช้ย่านลิเภาที่จักเป็นเส้นแล้วสอดพันเชื่อมระหว่างโครงแต่ละชั้นเข้าด้วยกัน จนเป็นภาชนะเครื่องใช้ที่มีรูปทรงตามต้องการ เช่น การสานกระเป๋ากลอง ตะกร้าหิ้ว การสอดซัดนี้ อาจจะทำให้เป็นลวดลายเพื่อความสวยงามด้วย

2.6.4 ลายอิสระ เป็นการสานที่ไม่มีแบบแผนตายตัว ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้สานที่จะคิดประดิษฐ์ขึ้นเอง ให้สอดคล้องกับความต้องการของตน ลายประเภทนี้มักสานขึ้นตามความต้องการของผู้สานและแบบแผนที่สืบทอดกันมาในแต่ละท้องถิ่น เป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ เช่น ปลา ตะเพียน ตักแตน นก หรือสานเป็นของเล่นประเภทเครื่องประดับของเด็ก เช่น สานเป็นเข็มขัดแหวน กำไล นอกจากนี้ การสานแบบอิสระนี้ บางที่ใช้เศษตอกสานเป็นดอกไม้หรือพวงมาลัยเป็นเครื่องบูชาสิ่งที่เคารพนับถือก็มี

นอกจากกรรมวิธีการสานเครื่องจักสานดังกล่าวแล้ว คนไทยยังมีกรรมเอา การถัก เข้าไว้ในกระบวนการของการทำเครื่องจักสานด้วย เพราะเครื่องจักสานหลายชนิดต้องใช้หวาย เชือก ป่าน ปอ ฯลฯ มาถักประกอบด้วย เช่น การใช้เชือกหรือหวายถักเป็นหูภาชนะ ถักขอบหรือชายเสื่อ ฯลฯ เพื่อให้ใช้ได้ทนทานและสวยงาม ดังกล่าวแล้วจะเห็นว่า เครื่องจักสานเป็นหัตถกรรมที่ทำขึ้นจากวัตถุดิบธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ นำมาแปรรูปให้มีลักษณะเหมาะสม แล้วสานเป็นเครื่องจักสานที่มีรูปทรงธรรมดาจนพัฒนามาเป็นเครื่องจักสานที่มีรูปทรงสวยงามและมีลวดลายละเอียดประณีต ปัจจุบันมีผู้นำเอาเถาธูป กาบกล้วย ผักตบชวา มาทำเครื่องจักสานประเภทต่าง ๆ มากมาย โดยประยุกต์รูปทรงให้สวยงามตามความต้องการในการใช้สอย เครื่องจักสานจึงเป็นเครื่องมือ

เครื่องใช้ที่มนุษย์คิดประดิษฐ์สร้างสรรค์ขึ้นจากวัตถุดิบพื้นบ้านเท่าที่จะหาได้ในท้องถิ่นต่าง ๆ แล้วพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับความต้องการในการใช้สอยเรื่อยมาจากอดีตจนปัจจุบัน ดังนั้น เครื่องจักสานที่ทำขึ้นในภาคต่าง ๆ ของไทยจึงมีรูปแบบและประโยชน์ใช้สอยแตกต่างกันอย่างน่าสนใจยิ่ง

แม้ว่ารูปแบบของเครื่องจักสานบางชนิดจะเปลี่ยนไปบ้างก็ตาม แต่เครื่องจักสานภาคเหนือหลายชนิดยังคงรักษาเอกลักษณ์ของตนไว้ได้ จะเปลี่ยนไปบ้างก็เป็นเครื่องจักสานที่ทำเพื่อการค้า ซึ่งจำเป็นต้องดัดแปลงรูปร่างของเครื่องจักสานให้เข้ากับความต้องการของผู้บริโภค เครื่องจักสานพื้นบ้านที่ชาวบ้านใช้สอยในชีวิตประจำวันนั้น ส่วนใหญ่ยังคงรูปแบบดั้งเดิมและมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นโดดเด่น

2.7 วัสดุที่ใช้ในการตกแต่ง

2.7.1 แผ่นหนังสำหรับงานฝีมือ

การแพร่หลายของแผ่นหนังต่างๆ เป็นประโยชน์สำหรับช่างฝีมือ การใช้เครื่องมือและดอกกลวดลายคุณลายปั้มลายจะต้องทำบนแผ่นหนังส่วนที่เป็นด้านละเอียดหรือหนังผิว และเป็นแผ่นหนังที่ลอกด้วยเปลือกไม้สำหรับลอกหนัง(หนังลอกฝาด)

1. แผ่นหนังสำหรับใช้กับเครื่องมือและการดอกลวดลาย คุณลาย ปั้มลาย

1.1 หนังลอกโดยทั่วไป

หนังจะเข้ดินเป็ด แท้จริงจะเข้ดินเป็ดเป็นสัตว์ซึ่งหาได้และผัดกันที่เงาสีน้ำตาล หนังของมันมีราคาสูงมาก ขนาดที่ทางวัดได้ประมาณ 12 – 15 นิ้วขึ้นไป ถึง 60 นิ้วในความยาว เป็นหนังสัตว์ที่ขายกันเป็นตารางฟุต

หนังจะเข้ดินเป็ดเหนียวมาก ใช้ทำเครื่องสวมใส่ได้ดี แต่ไม่สามารถใช้เครื่องมือในการดอกลวดลายได้ แต่หนังจะผ่านการออกแบบตกแต่งผิวได้ด้วยเครื่องอัดลาย อันเป็นการแกะสลักแม่พิมพ์แล้วประทับตราที่ออกแบบบนผิวด้านหน้าของหนัง

หนังวัวอ่อน หนังชนิดนี้มีความเรียบเกลี้ยงเกล่าเป็นมัน หนังลูกวัวฟอกจะเริ่มตันที่ขนาด 9 – 14 ตารางฟุต ตัดแต่งได้เรียบร้อย เพราะเป็นหนังที่ตีเลิศในการใช้เครื่องมือ หนังลูกวัวอ่อนหาซื้อได้ไม่ยาก มีการทำสีเทียมได้เป็นอย่างดีจนเหมือนธรรมชาติ หนังลูกวัวใช้สำหรับงานเล็กๆ เช่น ปกหนังสือ พวงกุญแจ กระเป๋าชนบัตร กระเป๋าสตรี และอื่นๆ

หนังสัตว์เลื้อยคลานจำพวกจิ้งจก ตุ๊กแก ที่จริงแล้วมีขนาดเล็กกระหว่าง 8 – 9 นิ้ว ในความกว้าง และค่าเฉลี่ยความยาวปกติประมาณ 16 นิ้ว หนังสัตว์เลื้อยคลานที่หาได้มีมากสี โดยส่วนใหญ่จะวัดส่วนกว้างสุดจากบริเวณท้องผ่านไปยังอีกด้านหนึ่ง ส่วนราคานั้นอยู่ในระดับกลางจึงเหมาะสำหรับทำสิ่งของที่ไมใหญ่มากนัก เช่น กระเป๋าชนบัตร และถุงเล็กๆ อย่างไรก็ตามเป็นหนังที่มีลวดลายในตัวจึงไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการตกแต่งผิว

หนังสือกระดาษจอกเทศ หนังสือกระดาษจอกเทศ ไม่เหมาะสำหรับที่จะใช้เครื่องมือในการตกแต่งผิว เพราะเป็นที่ค่อนข้างนุ่ม ราคาจัดอยู่ในระดับกลาง ขนาดที่พบอยู่ประมาณ 8 – 12 ตารางฟุต หนังสือชนิดนี้นิยมย้อมเป็นสีน้ำตาลและสีดำ หนังสือกระดาษจอกเทศมีการทำเทียมจากหนังแกะและหนังแมว นำตามท้องตลาดของกระดาษจอกเทศมีพื้นผิว ซึ่งคล้ายกับหนังกระเซ้งจึงนิยมนำไปทำเป็นกระเป๋าชนิดแบบพับ

หนังมออคโค เป็นหนังที่มีน้ำหนักเบาทำจากหนังแพะ คุณภาพสูง ซื่อขายกันเป็นตารางฟุต และมีหลายหลากสี นิยมนำมาทำ ปกหนังสือ ถุงนวม กระเป๋าชนิดพับ และกระเป๋าเอกสาร ใช้เครื่องมือตกแต่งผิวได้แต่มักจะ ไม่ทำกัน มีขนาดตั้งแต่ 6 – 10 ฟุต

หนังหมู มีความเหนียว ใช้ทำเครื่องสวมได้ดี ลูกฟุตบอลเมื่อสมัยก่อนก็ทำจากหนังหมู ราคาก็ไม่แน่นอน มีขนาดตั้งแต่ 12 – 20 ตารางฟุต เป็นหนังที่เหมาะกับงานอเนกประสงค์ต่างๆ และนานครั้งจึงมีการตกแต่งและออกแบบผิวเพิ่มเติม หนังหมูอย่างหนักมักจะนำมาทำ หีบ กล่อง หนังหมูเหมาะมากในการใช้ทำเครื่องสวมที่มีคุณภาพ เช่น เสื้อผ้า หมวก รองเท้า

หนังกวางขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่มีราคาปานกลาง มีขนาดของหนังประมาณ 20 ตารางฟุต สีที่หาได้เป็นสีธรรมชาติ และน้ำตาล ไม่ทำเลียนแบบ โดยทั่วไปใช้ทำ รองเท้า และเข็มขัด

หนังแกะ ถูกเลียนแบบหนังที่มีราคาแพงๆ อยู่เสมอมา มันเป็นหนังที่อ่อนนุ่ม แต่ไม่ทนทาน แต่ราคาจะถูกกว่า และมีเช่นกันที่หนังแกะถูกตกแต่งพิมพ์นูนเป็นลวดลายด้านที่อ่อนช้อย หนังสือพิมพ์หลายเล่มนี้ถูกเรียกรวมกันว่า ลายหนังหมู ลายกระเซ้งลูกแกะ ลายหมาป่าลูกแกะ ลายนกกระดาษจอกเทศ หนังแกะปกติจะมีขนาด 5 – 8 ตารางฟุต มีให้เลือกหลายหลากสี

หนังวัวตัวผู้ หนังสือชนิดนี้ดีที่สุดสำหรับการดอกลาย เป็นหนังที่หาได้ง่าย มีหลากหลากสี และน้ำหนัก หนังสือปกจะมีความแปรผันในเรื่องขนาด แต่ธรรมดาจะมีขนาดตั้งแต่ 20 – 30 ตารางฟุต/ผืน

หนังงูจางและงูชนิดอื่นๆ จะมีความแข็งแรงมาก หนังงูจะขายกันกว้างประมาณ 4 นิ้ว และยาวระหว่าง 4 – 5 ฟุต หาซื้อได้ตามประเภทของสี นิยมใช้ทำถุงเงิน เข็มขัด ย่ามหรือกระเป๋า หนังงูจางจะบางมากแต่ชำรุดหลังหนังอื่นๆ

หนังกลับ จะมีสภาพมาจากหนังด้านที่มีเนื้อของแกะ ลูกวัวหรือแพะ หลังกลับผลิตออกมาในสีต่างๆ และมีใช้กันมานานมาก เครื่องแต่งการต่างๆ ถุงมือ นวม และอื่นๆ ที่ทำจากหนังกลับ

2. แผ่นหนังซับใน

2.1 หนังสือปกด้วยเกลือโครเมียม มีขนาด 8 – 12 ตารางฟุต

2.2 หนังสือบาง เป็นหนังแกะบาง มีขนาด 6 – 12 ตารางฟุต มีสีที่แตกต่างกันไป

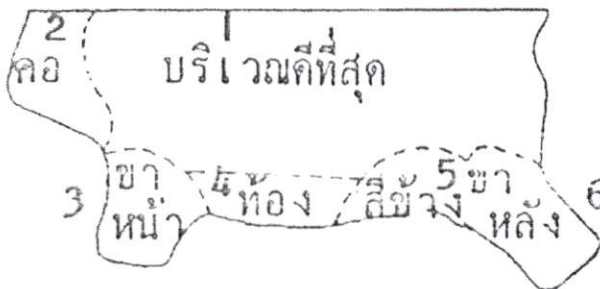
2.3 หนังสือชนิดอ่อน เป็นหนังสำหรับตกแต่ง ส่วนมากเป็นหนังแกะนิยมนำมาทำเป็นสีต่างๆ ทำเสื้อผ้า มีขนาดวัดได้ 6 – 9 ตารางฟุต มีราคาแพงมาก

2.7.2 ระดับของหนัง

ระดับของหนังนั้นโดยทั่วไปจะเรียกแบบทัณฑ์ว่า เกรด A หรือเกรด B เกรด A จัดว่าดีที่สุด ดังนั้นจึงมีราคาแพง บางบริษัทก็จัดระดับเป็นตัวเลข เช่น หมายเลข 1 หมายเลข 2 หมายเลข 1 จัดเป็นเครื่องหนังที่แสดงถึงคุณภาพที่ดี

หนังคุณภาพดีที่สุดจะได้มาจากส่วนหลังของสัตว์ ส่วนสีข้าง ขา คอ และท้อง คุณภาพจะไม่ดีเท่าส่วนหลัง แต่ก็ใช้ได้กับงานเล็กๆ

ราคา (Prices) หนังจะถูกกำหนดราคาเป็นตารางฟุตมากกว่าที่จะคิดเป็นผืน ถ้าหนังสัตว์เล็ก ราคาจะอิงกับตารางนิ้ว หรือขายโดยรวมทั้งหมดไม่แบ่งขาย หนังจะเข้าขายกันเป็นตารางนิ้ว โดยใช้จุดความกว้าง เมื่อคลี่จากริมท้องวัดผ่าน ไปยังริมท้องอีกด้านหนึ่ง

ผังแสดงหนังครึ่งตัว พื้นที่ของหนังที่ดีที่สุด คือ หมายเลข 1. ส่วนหมายเลข 2 คอ, 3 ขาหน้า, 4 ท้อง, 5 สีข้าง และ 6 ขาหลังนั้นพอใช้ได้

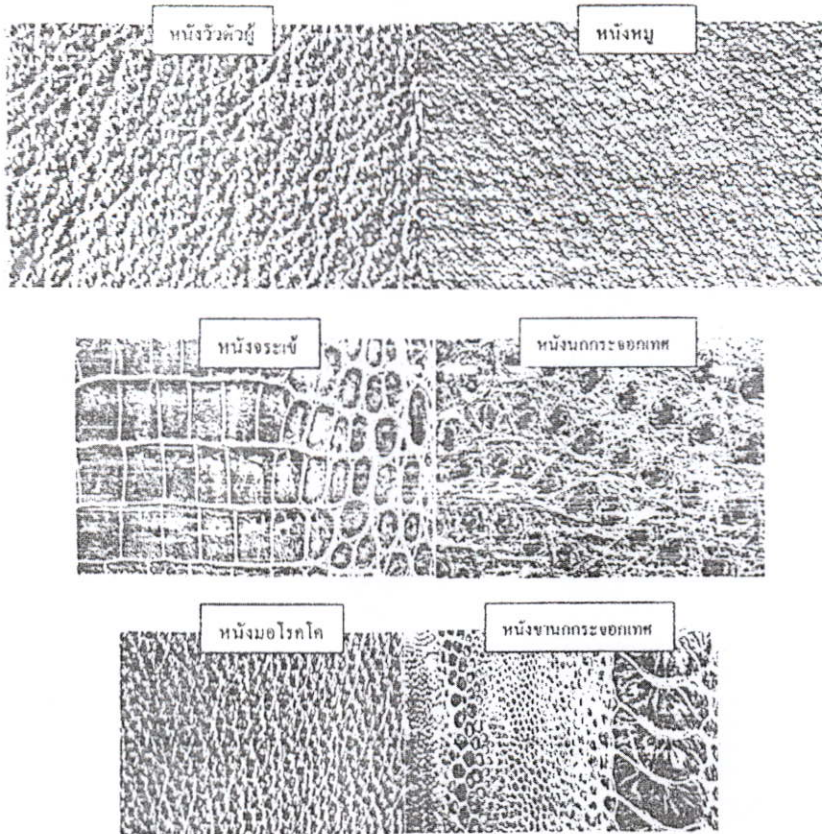
ภาพที่ 2.4 ผังแสดงหนังครึ่งตัวพื้นที่หนังที่ดีที่สุด

ชนิดของหนังที่นิยมใช้ทำเครื่องหนัง

หมายเลข 1 หนังวัวอ่อน
 หมายเลข 2 หนังวัวฟอกโครม
 หมายเลข 3 หนังวัวตัวผู้
 หมายเลข 4 หนังหมู
 หมายเลข 5 หนังที่ทำเคลือบเงา
 หมายเลข 6 หนังวัวตัวเมีย
 หมายเลข 7 หนังจระเข้
 หมายเลข 8 หนังวัวอ่อนมีขน
 หมายเลข 9 หนังแกะ

ภาพที่ 2.5 ชนิดของหนังที่นิยมใช้ทำเครื่องหนัง

ภาพที่ 2.6 หนังสือชนิดต่างๆ ที่นิยมทำเครื่องหนัง

2.8 หลักการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

การออกแบบเป็นกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ ความพึงพอใจ ความงามและความสำคัญของประโยชน์ใช้สอยก่อนที่กระบวนการออกแบบจะเริ่มต้นต้องรู้และเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ เพื่อการบรรลุผลสำเร็จเป็นงานที่จะต้องศึกษาและวิจัย ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวแปรต่างๆ และข้อจำกัดของผลิตภัณฑ์

หลักเกณฑ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่ช่วยให้ทีมงานนักออกแบบประสบความสำเร็จ เมื่อต้องการจะออกแบบผลิตภัณฑ์ ไว้ 5 ประเด็นหลักๆ คือ

1. การใช้สอย (Utility) การออกแบบการใช้งานสำหรับมนุษย์นั้นควรจะต้องมีความปลอดภัยง่ายต่อการใช้งาน โดยสัญชาตญาณ เช่น สิ่งของมีคม ก็ต้องออกแบบให้สามารถสื่อสารประโยชน์ใช้สอยในตัวเองแก่ผู้ใช้งานด้วย

2. ความงาม (Appearance) รูปทรง เส้น สัดส่วน และสี ควรมีลักษณะที่ผสมผสานกันอย่างเหมาะสมก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้ใช้

3. ง่ายต่อการซ่อมแซม (Ease of maintenance) ผลิตภัณฑ์ต้องถูกออกแบบให้สื่อสารว่าจะบำรุงรักษาและซ่อมแซมได้อย่างไร

4. ต้นทุนต่ำ (Low costs) รูปทรงที่มีลักษณะซับซ้อน ใช้เครื่องจักรที่มีราคาแพง ต้องพิจารณาให้เหมาะสม โดยทีมงานที่เกี่ยวข้อง

5. การสื่อสาร (Communication) การออกแบบควรสื่อสารและสอดคล้องกับปรัชญามิติของคุณลักษณะทางการมอง

วิรัตน์ พิชญ์ไพบุญย์ (2528) สำหรับอุตสาหกรรมศิลป์ เป็นศิลปะที่มีหน้าที่ใช้สอยเพื่อความสูงในชีวิตประจำวันอุตสาหกรรมศิลป์จึงแตกต่างกับวิจิตรศิลป์ตรงที่อุตสาหกรรมศิลป์สร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการในด้านความสุขทางกายและอุตสาหกรรมศิลป์แตกต่างกับช่างหัตถกรรมที่กระบวนการผลิตอุตสาหกรรมศิลป์มีกระบวนการผลิตโดยใช้เครื่องจักรในการทุ่มแรง เพื่อจะได้สามารถผลิตได้จำนวนมากๆ เพียงพอกับจำนวนความต้องการและราคาถูกที่ประชาชนทั่วไปสามารถซื้อหาได้ง่ายจึงจำเป็นต้องประหยัดค่าแรงงานใช้เครื่องจักรช่วย เพื่อให้ต้นทุนในการผลิตถูกกว่าหัตถกรรมทั่วไปที่ใช้มือทำที่ละชิ้น ซึ่งต้องใช้แรงงาน และเสียเวลามาก

นวนลน้อย บุญวงศ์ (2539) ได้สรุปความหมายของการออกแบบไว้ว่า งานออกแบบ หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์ทำขึ้นเท่านั้น การออกแบบเป็นความพยายามสร้างให้เกิดความเปลี่ยนแปลง โดยการจัดระเบียบด้วยความมุ่งหมายที่จะแก้ปัญหา และเพื่อสนองประโยชน์ทั้งของตนเองและคนในสังคม คุณสมบัติของนักออกแบบควรเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์และที่สำคัญคือ เป็นผู้มีความคิดและจินตนาการ

2.8.1 การออกแบบที่สัมพันธ์กับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ควรจะต้องพิจารณาถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์เป็นประการแรกเพื่อจะได้ออกแบบให้ได้ความคงทนถาวร หรือการออกแบบให้เหมาะสมกับการใช้เพียงชั่วคราวของผลิตภัณฑ์นั้นเพราะการออกแบบจะต้องคำนึงถึงวัสดุและเวลาการผลิตไปพร้อมๆกัน ถ้าออกแบบโดยไม่ได้อาศัยถึงคุณภาพตามเป้าหมายของการผลิตแล้ว ก็ไม่สามารถออกแบบที่เหมาะสมได้ เช่น การออกแบบที่ทิ้งเศษกระดาษขนาดเล็กตั้งข้างโต๊ะทำงาน โดยเป้าหมายจะจำหน่ายในราคาถูก ประกอบกับที่ทิ้งเศษกระดาษไม่ต้องใช้งานหนักทำให้คุณภาพของที่ทิ้งเศษกระดาษมีคุณภาพอยู่ในระดับหนึ่ง เมื่อทราบถึงเป้าหมายคุณภาพเช่นนี้ การออกแบบก็ต้องคำนึงถึงการประหยัดรูปทรงที่สัมพันธ์กับคุณภาพวัสดุและการใช้งาน

2.8.2 การออกแบบที่สัมพันธ์กับวัสดุและกระบวนการผลิต การออกแบบที่สัมพันธ์กับวัสดุและกระบวนการผลิต ในที่นี้ใคร่ขอชี้ทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยตรงด้วยการผลิตสิ่งของเครื่องใช้หรือผลิตภัณฑ์ในรูปสินค้าปัจจุบันนี้ กำลังการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์จำนวนมาก มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เครื่องมือที่ใช้ในการผลิต เช่น เครื่องจักรกลหรือเครื่องทุ่นแรงต่างๆ ย่อมเหมาะสม

กับวัสดุอย่างหนึ่ง ทำให้การออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องพิจารณาถึงวัสดุและกระบวนการผลิตไปพร้อมๆกัน เช่น การออกแบบโคมไฟฟ้าซึ่งผลิตด้วยเครื่องจักรที่ต้องใช้พลาสติกเป็นวัสดุในการผลิต โคมไฟฟ้าควรจะต้องมีรูปทรงง่ายๆ ไม่ต้องมีโครงสร้างยื่นไปมาเหมือนโคมไฟฟ้าที่ผลิตด้วยมือไม้ไผ่

2.8.3 การออกแบบที่สัมพันธ์กับหน้าที่ใช้สอย หน้าที่ใช้สอยของผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้น เป็นสิ่งที่จำเป็นที่ผู้ออกแบบต้องพิจารณา แม้การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีจักรกลซับซ้อน ผู้ออกแบบจะไม่วิเคราะห์ระบบการทำงานผลิตภัณฑ์นั้นทั้งหมดก็ควรจะต้องรู้การทำงานของผลิตภัณฑ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ เช่น การออกแบบวิทยุทรานซิสเตอร์ ผู้ออกแบบจะต้องรู้หน้าที่ใช้สอยของวิทยุในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ เช่น หน้าปัดจะต้องมีคลื่น AM, FM อย่าวไรมีปุ่ม Tuning, Volume, Tone หรือปุ่มอื่นใด มีเสาอากาศหรือไม่เป็นต้น หรือแม้แต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่เกี่ยวข้องกันกับเครื่องกลไก ผู้ออกแบบก็ต้องทำความเข้าใจกับหน้าที่ใช้สอยเป็นประการสำคัญเช่น การออกแบบชุดกาแฟ ควรรู้ปริมาณความจุของถ้วยกาแฟที่ไม่มากไม่น้อย ที่จับที่ถนัดมือหรือตกได้ง่าย จานรองที่กระชกกันด้วย ไม่ลื่นไปมาได้ง่าย ความหนาบางที่ควรเก็บความร้อนได้ระยะหนึ่ง เป็นต้น

2.8.4 การออกแบบที่สัมพันธ์กับความต้องการของผู้บริโภค การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สัมพันธ์กับความต้องการของผู้บริโภค อาจจะพิจารณาได้สองแง่คือ ความต้องการที่สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ และความต้องการที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ความต้องการที่ตรงกับชีวิตความเป็นอยู่ เป็นความต้องการที่เหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรม รสนิยม และการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เช่น การออกแบบเตาที่มีวิธียุ่งยาก มีเตาอบ มีที่ย่างเนื้อสัตว์ มีเตาอุ่น เตาในลักษณะนี้ อาจจะไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและรสนิยมของคนไทย เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ความต้องการของผู้บริโภคยังเกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจโดยตรงอีกด้วย ถ้าสภาพสังคมที่มีกำลังเศรษฐกิจต่ำ การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูง ราคาสูงสินค้าฟุ่มเฟือย หรือเน้นความงามทางการออกแบบมากจนผลิตภัณฑ์นั้นราคาสูง การออกแบบเช่นนี้ อาจจะไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคก็ได้

การออกแบบที่มีคุณค่าทางความงาม เรื่องคุณค่าทางความงามกับการออกแบบได้กล่าวขำไว้อีก เพื่อให้ผู้ออกแบบตระหนักถึงความงามที่เด่นชัด ร่วมสมัย และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผงอยู่ในการออกแบบแต่ละชิ้น นอกจากนั้นแล้วความประณีตบรรจงในการออกแบบหรือในผลิตภัณฑ์ ยังเป็นคุณสมบัติหนึ่งของความงามอีกด้วย

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิบูลย์ ลีสุวรรณ (2535:5) ทำการวิจัยเรื่อง เครื่องจักสานในประเทศไทย โดยการวิจัยนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาความเป็นมาของเครื่องจักสาน ตำรวจสภาพและแนวโน้มในการผลิตเครื่องจักสานในปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่า เครื่องจักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรมและหัตถกรรมประเภทเครื่องมือเครื่องใช้ ที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของชาวบ้านชนบทมาช้านานนับร้อยๆปีแล้ว เครื่องจักสานของไทยแต่ละภาคมีเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะถิ่นที่แตกต่างกันไป ตามสภาพภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น หน้าที่ใช้สอย การใช้วัสดุ และคตินิยมของท้องถิ่นนั้นๆ

การทำเครื่องจักสานมีขั้นตอน มีหลักเกณฑ์เฉพาะคนที่สามารถนำมาวิเคราะห์ในเชิงศิลป์ได้ มีลักษณะในการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษเป็นส่วนใหญ่ โดยการบอกกล่าวสอนกันด้วยปากแบบมุขปาถะและการฝึกฝนด้วยตนเอง จึงทำให้เครื่องจักสานมีการพัฒนาการไปอย่างช้าๆ

แม้ในปัจจุบันจะมีการฝึกอบรมการทำเครื่องจักสานให้แก่ชาวบ้าน โดยหน่วยราชการที่ส่งเสริมอาชีพหัตถกรรมบ้างก็ตามแต่ก็มีเพียงส่วนน้อยและยังขาดวิธีการที่ถูกต้องจึงยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร

ผลสรุปพบว่า ในปัจจุบันมีการผลิตเครื่องจักสานหลายชนิดหลายประเภทกระจายอยู่ตามท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะท้องถิ่นที่มีวัตถุดิบในท้องถิ่นของตนเอง จะมีการผลิตค่อนข้างมากทั้งที่ทำไว้ใช้ในครัวเรือน ผลิตจำหน่ายเป็นอาชีพหลักและอาชีพรอง แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ารายได้จากการผลิตเครื่องจักสานนั้นค่อนข้างต่ำ

ในรูปแบบของเครื่องจักสานส่วนใหญ่ ยังคงอาศัยรูปแบบพื้นบ้านดั้งเดิมเป็นหลัก แต่ก็มีหลายท้องถิ่นถูกอิทธิพลทางเศรษฐกิจและกระแสวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้าไปเปลี่ยนแปลงทำให้รูปแบบของเครื่องจักสานเปลี่ยนไปและเกิดรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นตามความต้องการของตลาด ซึ่งเป็นการทำลายเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะถิ่นของเครื่องจักสาน และพบว่าแนวโน้มดังกล่าวนี้ กำลังสูงขึ้น อันจะเป็นผลให้เครื่องจักสานด้อยคุณค่าทางความงามและคุณค่าทางศิลปไป

มานิช กงกะนันท์ (2527:8) ทำการวิจัยเรื่อง การรวบรวมและศึกษาเครื่องจักสานของจังหวัดราชบุรี โดยมีจุดประสงค์และความมุ่งหมายอย่างสามัญ ตรงไปตรงมา มีลักษณะที่เรียบง่ายเพื่อจุดประสงค์ที่จะรับใช้ตนเอง อันเป็นการสนองประโยชน์ขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวัน ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้ผู้วิจัยได้สำนึกถึงความสำคัญของผลงานชาวบ้าน ผู้ซึ่งเป็นเสมือนหนึ่งศิลปินนิรนามจึงได้บันทึกภาพและเรื่องราวของผลงานซึ่งได้มีการสร้างสืบทอดกันมาจนถึงทุกวันนี้เป็นหลักฐาน เพื่ออนุชนรุ่นหลังได้เห็นและศึกษาถึงคุณค่าของผลงานเหล่านั้น ศิลปพื้นบ้านส่วนใหญ่เป็นงานหัตถกรรมที่สร้างขึ้นด้วยมือของชาวบ้านเอง โดยปราศจากเครื่องผ่อนแรงหรือเครื่องจักรกลใดๆทั้งสิ้น สังคมที่ใช้เครื่องหัตถกรรมคือสังคมชนบท ซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของประเทศ ในปัจจุบันอิทธิพลของเทคนิควิทยาใหม่ๆ ได้มีผลกระทบต่อสิ่งเหล่านี้ ทำให้เสื่อมสลายไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ของ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 3.1 ศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 3.2 ศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 3.3 ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 3.4 ศึกษาความคิดเห็นของผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว

ตอนที่ 3.1 ศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้ คือ

- 3.1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
- 3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.1.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบไปด้วย 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ผลิตงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ คือ กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน
2. กลุ่มผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ คือ ผู้จำหน่ายของกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์โดยแยกประเด็นในการสัมภาษณ์ คือ

1. คุณสมบัติเฉพาะของวัสดุที่ใช้ในการผลิตงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์
2. รูปแบบของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์
3. กรรมวิธีการผลิตงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ การศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและการหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลและหลักการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะคุณสมบัติ และกรรมวิธีการผลิตงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์
2. กำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ซึ่งแบ่งเป็นคุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ และลักษณะการจัดสาน เย็บขึ้นรูปผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์
3. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้
4. นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปแก้ไข
5. นำแบบสัมภาษณ์ไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบไปด้วย
 - 5.1 ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
 - 5.2 ผศ.ดร.นิรัช สูดสังข์ ผู้ช่วยคณบดีประกันคุณภาพสถานศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
 - 5.3 รศ.อุดมศักดิ์ สารินบุตร ประธานหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
6. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ทำการตรวจสอบเนื้อหาและรายละเอียดแล้ว
7. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ต่อไป

3.1.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยการสัมภาษณ์ผู้ผลิตจำนวน 10 คน และผู้จำหน่ายจำนวน 10 คน โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหา (Content Analysis) จากแบบสัมภาษณ์ที่ได้สัมภาษณ์ ทั้งผู้ผลิต 10 คนและผู้จำหน่าย 10 คน

ตอนที่ 3.2 ศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

การศึกษาค้นคว้าความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จะประกอบ 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ คือ ผู้จำหน่ายของกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน
2. กลุ่มผู้ซื้องานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ คือ ผู้ที่เข้ามาซื้อผลิตภัณฑ์จากกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 40 คน

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการศึกษาค้นคว้าความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในประเด็นความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check list)

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ การศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ของงานหัตถกรรมจากป้านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและการหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลและหลักการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรูปแบบผลิตภัณฑ์ของงานหัตถกรรม
2. กำหนดประเด็นและจำนวนข้อในแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้
4. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปแก้ไข
5. นำแบบสอบถามไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำการตรวจสอบความตรงในเชิงเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบไปด้วย
 - 5.1 ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
 - 5.2 ผศ.ดร.นิรัช สุกสังข์ ผู้ช่วยคณบดีประกันคุณภาพสถานศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
 - 5.3 รศ.อุดมศักดิ์ สารินูตร ประธานหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
6. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและรายละเอียดแล้ว
7. จัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการสอบถามเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ของงานหัตถกรรมจากป้านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐมต่อไป

3.2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

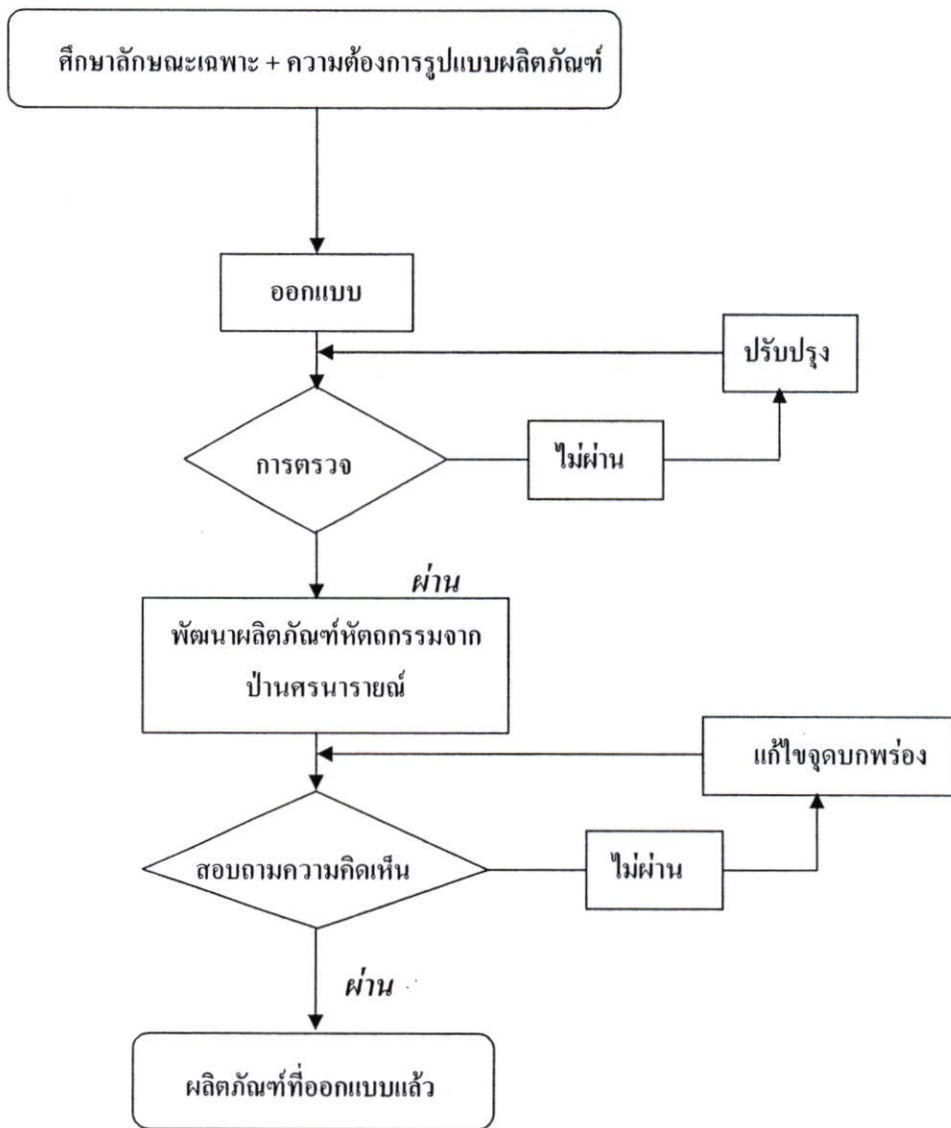
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ของงานหัตถกรรมจากป้านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยใช้แบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check list) ที่ได้สร้างขึ้นโดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ของงานหัตถกรรมจากป้านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยการคำนวณหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 3.3 ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ให้ตรงตามวัตถุประสงค์และความต้องการ โดยได้เรียงลำดับขั้นตอนดัง ภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 แผนภูมิขั้นตอนการดำเนินการออกแบบ

3.3.1 ขั้นตอนการออกแบบ ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์เริ่มจากการนำผลจากการศึกษาข้อมูลมาใช้ประกอบในการร่างแบบและสร้างผลิตภัณฑ์จำลองเพื่อศึกษานาและวัสดุเพื่อนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์

3.3.2 ขั้นตอนการตรวจ นำแบบร่างที่นำไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบโดยได้แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ นางนวลจิตต์ เรืองศรีโส นักวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์ 6 ว. สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมรายสาขา กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิต นางสมพร ไทยอ่อน ประธานกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
3. ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเส้นใยป่านสรนารายณ์ นางอาระยา เต็มจันท์มี ประธานกลุ่มอาชีพสตรีจักรสานป่านสรนารายณ์ ตำบล เขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

3.3.3 ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์โดยทำการนำแบบร่างที่ผ่านการตรวจและปรับปรุงข้อบกพร่องแล้วจากอาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิที่แนะนำมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ โดยได้แบ่งขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

3.3.3.1 นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาจากขั้นต้นนำมารวบรวมและศึกษาเพื่อจะนำข้อมูลไปใช้ในการเขียนแบบเพื่อการผลิต

3.3.3.2 นำภาพการเขียนแบบที่ได้รับการตรวจแล้วไปทำการปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิต 2 ท่าน ถึงความเป็นไปได้ในการผลิต

ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิต 3 ท่าน คือ

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ นางนวลจิตต์ เรืองศรีโส นักวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์ 6 ว. สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมรายสาขา กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิต นางสมพร ไทยอ่อน ประธานกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
3. ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเส้นใยป่านสรนารายณ์ นางอาระยา เต็มจันท์มี ประธานกลุ่มอาชีพสตรีจักรสานป่านสรนารายณ์ ตำบล เขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

3.3.3.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยการคำนวณหาค่าความถี่และร้อยละ

3.3.4 สร้างผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ที่กลุ่มสตรีสนามจันทร์ อ.สนามจันทร์ จ. นครปฐม เพื่อนำไปศึกษาความคิดเห็นในขั้นตอนต่อไป

ตอนที่ 3.4 ศึกษาความคิดเห็นของผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว

การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.4.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
- 3.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ที่เข้ามาซื้อผลิตภัณฑ์จากกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 50 คน

3.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการศึกษาความคิดเห็นของผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้ออกแบบโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

โดยใช้สอบถามความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ในประเด็นดังนี้

- 1. ด้านความสวยงาม
- 2. ด้านประโยชน์ใช้สอย
- 3. ด้านลักษณะคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือในขั้นสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามโดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1. ศึกษาข้อมูลและหลักการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2. กำหนดประเด็นและจำนวนข้อในแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถามตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้
4. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปแก้ไข
5. นำแบบสอบถามไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำการตรวจสอบความตรงในเชิงเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบไปด้วย
 - 5.1 ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
 - 5.2 ผศ.ดร.นิรัช สุดสังข์ ผู้ช่วยคณบดีประกันคุณภาพสถานศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
 - 5.3 รศ.อุดมศักดิ์ สารินบุตร ประธานหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
6. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ทำการตรวจสอบเนื้อหาและรายละเอียดแล้ว
7. จัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการสอบถามในหัวข้อสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐมต่อไป

3.4.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้ออกแบบโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ได้สร้างขึ้น และถามกลุ่มประชากรจำนวน 50 คน

3.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นจากผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้ออกแบบโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อนำผลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเปอร์เซ็นต์ (Percentage) เพื่อสรุปผลเพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษาและพัฒนาต่อไป โดยใช้วิธีการสังเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เกณฑ์การแปลความหมาย

4.50 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

1.0 – 1.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$SD = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - [\sum X]^2}{n(n-1)}}$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมปานสรนารายณ์ของ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถามจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้บริโภคผลิตภัณฑ์หัตถกรรมปานสรนารายณ์ เพื่อนำวิเคราะห์แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางและเรียบเรียงโดยแบ่งเป็น 4 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมปานสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปการสัมภาษณ์ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมปานสรนารายณ์ แสดงไว้ในตารางที่ 4.1

1.2 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมปานสรนารายณ์ แสดงไว้ในตารางที่ 4.2

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมปานสรนารายณ์ จากความคิดเห็นจากผู้จำหน่ายและผู้ซื้อ โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ สรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้จำหน่ายและผู้ซื้องานหัตถกรรมจากปานสรนารายณ์ แสดงไว้ในตารางที่ 4.3

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการรูปแบบงานหัตถกรรมปานสรนารายณ์ แสดงไว้ในตารางที่ 4.4

2.3 ผลการวิเคราะห์รูปแบบกระเป๋าสตรีของผู้จำหน่ายและผู้ซื้องานหัตถกรรมจากปานสรนารายณ์ แสดงไว้ในตารางที่ 4.5

2.4 ผลการวิเคราะห์รูปแบบกระเป๋าสตรีเครื่องสำอางของผู้จำหน่ายและผู้ซื้องานหัตถกรรมจากปานสรนารายณ์ แสดงไว้ในตารางที่ 4.6

2.5 ผลการวิเคราะห์รูปแบบลวดลายในการสานกระเป๋าสตรีและกระเป๋าสตรีเครื่องสำอางของผู้จำหน่ายและผู้ซื้องานหัตถกรรมจากปานสรนารายณ์ แสดงไว้ในตารางที่ 4.7

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากปานสรนารายณ์ โดยศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ 4 รูปแบบ ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์แบบกระเป๋าสตรี แสดงไว้ในตารางที่ 4.8

3.2 ผลการวิเคราะห์แบบกระเป๋าเครื่องสำอาง แสดงไว้ในตารางที่ 4.9

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมบ้าน
ศรณารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วของผู้ซื้อ โดยสรุปได้ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์รูปแบบเปอร์เซ็นต์การใช้หนังร่วมกันเส้นใยบ้านศรณารายณ์
แสดงไว้ในตารางที่ 4.10

4.2 ผลการวิเคราะห์การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อกระเป๋าสตรีจากบ้านศรณารายณ์
ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วของผู้ซื้อ แสดงไว้ในตารางที่ 4.11

4.3 ผลการวิเคราะห์การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อกระเป๋าเครื่องสำอางจาก
บ้านศรณารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วของผู้ซื้อ แสดงไว้ใน
ตารางที่ 4.12

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรม ป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปการสัมภาษณ์ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมป่านศรนารายณ์

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตและผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมจาก ป่านศรนารายณ์

รายการ		สถานภาพ				รวม	
		ผู้ผลิต		ผู้จำหน่าย			
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	3	30.0	2	20.0	5	25.0
	หญิง	7	70.0	8	80.0	15	75.0
รวม		10	75.0	10	25.0	20	100.0
2. อายุ	ต่ำกว่า 25 ปี	0	0.0	1	10.0	1	5.0
	25-34 ปี	3	15.0	5	25.0	8	40.0
	35-44 ปี	5	25.0	4	20.0	9	45.0
	45 ปีขึ้นไป	2	10.0	0	0.0	2	10.0
รวม		10	50.0	10	65.0	20	100.0

จากตารางที่ 4.1 จำแนกเป็นเพศของผู้ผลิตงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์คิดเป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย โดยมีเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 70.0 และเพศชายร้อยละ 30.0 ผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ คิดเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 80.0 และเพศชายร้อยละ 20.0 รวมแล้วจะมีเพศหญิงมากกว่าคิดเป็นร้อยละ 75.0 และมีเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 25.0

จำแนกช่วงอายุของผู้ผลิตงานหัตถกรรมป่านศรนารายณ์ มีช่วงอายุ 35-44 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 25.0, อายุ 25-34 ปี ร้อยละ 15.0 และอายุ 45 ปีขึ้นไป ร้อยละ 10.0 ช่วงอายุของผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมป่านศรนารายณ์ มีช่วงอายุ 25-34 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 25.0, อายุ 35-44 ปี ร้อยละ 20.0 และอายุต่ำกว่า 25 ปี ร้อยละ 10.0

1.2 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมป่านศรนารายณ์

ตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมป่านศรนารายณ์

หัวข้อการสัมภาษณ์	ประเภท	ผลการสัมภาษณ์
1. คุณสมบัติของเส้นใยป่านศรนารายณ์	1.ความเหนียว	เส้นใยป่านศรนารายณ์จะมีความเหนียวอยู่ในตัวแล้วซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้โดยการนำมาถักเป็นเส้นก่อนนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป
	2.การทำสี	เส้นใยป่านศรนารายณ์สามารถทำสีได้โดยการย้อมสีจากเส้นใยตั้งแต่ขั้นตอนการชุคแล้วจึงนำมาถักเป็นเส้น
	3.การใช้วัสดุร่วม	เส้นใยป่านศรนารายณ์สามารถใช้วัสดุร่วมในการผลิตได้โดยใช้การเย็บเข้ากับเส้นใยป่านศรนารายณ์
2. รูปแบบของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์	1.ของตกแต่งบ้าน	เส้นใยป่านศรนารายณ์นำไปผลิตของตกแต่งบ้านเช่นกัน เช่น โคมไฟตกแต่งบ้าน และแจกัน
	2.เครื่องแต่งกาย	เส้นใยป่านศรนารายณ์นิยมนำไปผลิตเป็นเครื่องแต่งกายมากกว่า เช่น กระเป๋าสตรี กระเป๋าเครื่องสำอาง กระเป๋าใส่เหรียญ รองเท้าสตรี และหมวก
	3.เครื่องใช้สำนักงาน	เส้นใยป่านศรนารายณ์นำไปผลิตเครื่องใช้สำนักงานด้วย เช่น กล่องเก็บเอกสาร แฟ้มเอกสารที่เสียบปากกาและที่คั่นหนังสือ
3. กรรมวิธีการผลิตงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์	1. การถัก	เส้นใยป่านศรนารายณ์สามารถนำมาถักได้โดยต้องผ่านขั้นตอนการชุคเส้นออกมาจากใบของต้นศรนารายณ์ก่อนแล้วจึงนำมาแช่น้ำและตากแห้งก่อนนำมาย้อมสีแล้วค่อยนำมาถักเป็นเส้น โดยส่วนใหญ่จะถักเป็นเส้นคู่
	2. การเย็บ	เส้นใยป่านศรนารายณ์สามารถนำมาเย็บได้โดยใช้เส้นใยป่านศรนารายณ์ที่ผ่านการถักมาเป็นเส้นแล้วแล้วนำมาเย็บแซ็กเข้าหากันหรือนำมาสานก็ได้

จากตารางที่ 4.3 การวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมป่านศรนารายณ์โดยแยกเป็น 3 ประเด็น คือ

1. คุณสมบัติของเส้นใยป่านศรนารายณ์ ในเรื่องของความเหนียวเส้นใยป่านศรนารายณ์จะมีความเหนียวอยู่ในตัวแล้วซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้โดยการนำมาถักเป็นเส้นก่อนนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป การทำสีของเส้นใยป่านศรนารายณ์สามารถทำสีได้โดยการย้อมสีจากเส้นใยตั้งแต่ขั้นตอนการชุบแล้วจึงนำมาถักเป็นเส้น และการใช้วัสดุร่วมเส้นใยป่านศรนารายณ์สามารถใช้วัสดุร่วมในการผลิตได้โดยใช้การเย็บเข้ากับเส้นใยป่านศรนารายณ์

2. รูปแบบของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้คือ เส้นใยป่านศรนารายณ์นิยมนำไปผลิตเป็นเครื่องแต่งกายมากกว่า เช่น กระเป๋าสตรี กระเป๋าเครื่องสำอาง กระเป๋าใส่เหรียญ รองเท้าสตรี และหมวก แต่ก็มีผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นที่นำไปผลิตเช่นกัน คือ ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน เช่น โคมไฟตกแต่งบ้าน และแจกัน ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สำนักงาน เช่น กล่องเก็บเอกสาร แฟ้มเอกสาร ที่เสียบปากกาและที่คั่นหนังสือ

3. กรรมวิธีการผลิตงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ เส้นใยป่านศรนารายณ์สามารถนำมาถักได้โดยต้องผ่านขั้นตอนการชุบเส้นออกมาจากใบของต้นศรนารายณ์ก่อนแล้วจึงนำมาแช่น้ำและตากแห้ง ก่อนนำมาย้อมสีแล้วค่อยนำมาถักเป็นเส้น โดยส่วนใหญ่จะถักเป็นเส้นคู่และจึงนำเส้นใยป่านศรนารายณ์ที่ถักแล้วมาเย็บแซ็กเข้าหากันหรือนำมาสานก็ได้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ปานสรนารายณ์ จากความคิดเห็นจากผู้จำหน่ายและผู้ซื้อ โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้จำหน่ายและผู้ซื้องานหัตถกรรมจากปานสรนารายณ์

ตารางที่ 4.3 แสดงความถี่และค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้จำหน่ายและผู้ซื้องานหัตถกรรมจาก ปานสรนารายณ์

รายการ		กลุ่มผู้ให้ข้อมูล				รวม	
		ผู้จำหน่าย		ผู้ซื้อ		ความถี่	ร้อยละ
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		
1. เพศ	ชาย	4	40.0	9	22.5	13	26.0
	หญิง	6	<u>60.0</u>	31	<u>77.5</u>	37	<u>74.0</u>
รวม		10	100.0	40	100.0	50	100.0
2. อายุ	ต่ำกว่า 25 ปี	2	20.0	3	7.5	5	5.0
	25-34 ปี	5	<u>50.0</u>	13	32.5	18	40.0
	35-44 ปี	3	30.0	18	<u>45.0</u>	21	<u>45.0</u>
	45 ปีขึ้นไป	0	0.0	6	15.0	6	10.0
รวม		10	100.0	40	100.0	50	100.0

จากตารางที่ 4.3 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปการศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ปานสรนารายณ์ จำแนกเป็นเพศของผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมจากปานสรนารายณ์ คิดเป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย คิดเป็นเพศหญิงร้อยละ 60.0 และเพศชายร้อยละ 40.0 ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์งาน หัตถกรรมจากปานสรนารายณ์ คิดเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นเพศหญิงร้อยละ 77.5 และเพศชายร้อยละ 22.5 รวมแล้วจะมีเพศหญิงมากกว่าคิดเป็นร้อยละ 74.0 และมีเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 26.0

จำแนกช่วงอายุของผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมปานสรนารายณ์ มีช่วงอายุ 25-34 ปี มาก ที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50.0, อายุ 35-44 ปี ร้อยละ 30.0 และอายุต่ำกว่า 25 ปี ร้อยละ 20.0 ช่วงอายุ ของผู้ซื้องานหัตถกรรมปานสรนารายณ์ มีช่วงอายุ 35-44 ปีมากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 45.0, อายุ 25-34 ปี ร้อยละ 32.5, อายุ 45 ปีขึ้นไป ร้อยละ 15.0 และ อายุต่ำกว่า 25 ปี มีน้อยที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 7.5

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการรูปแบบงานหัตถกรรมป่านศรนารายณ์

ตารางที่ 4.4 แสดงความต้องการรูปแบบงานหัตถกรรมป่านศรนารายณ์ของผู้จำหน่ายและผู้ซื้อ

รายการ		กลุ่มผู้ให้ข้อมูล			
		ผู้จำหน่าย		ผู้ซื้อ	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. กลุ่มของผลิตภัณฑ์	กระเป๋าสตรี	9	<u>90.0</u>	29	<u>72.5</u>
	หมวก	1	10.0	11	27.5
รวม		10	100.0	40	100.0
2. รูปแบบของผลิตภัณฑ์	กระเป๋าแบบถือหัว	5	<u>50.0</u>	21	<u>52.5</u>
	กระเป๋าใส่เครื่องสำอาง	4	40.0	16	40.0
	กระเป๋าใส่เศษเหรียญ	1	10.0	3	7.5
รวม		10	100.0	40	100.0
3. การนำวัสดุเพื่อมาตกแต่ง	ไม้ไผ่	1	10.0	5	12.5
	หนัง	6	<u>60.0</u>	23	<u>57.5</u>
	ผ้าไหม	2	20.0	12	30.0
รวม		10	100.0	40	100.0
4. ประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์	ความน่าใช้	8	<u>80.0</u>	23	<u>57.5</u>
	ง่ายต่อการทำความสะอาด	2	20.0	14	35.0
	สามารถพกพาไปได้	0	0.0	3	7.5
รวม		10	100.0	40	100.0
5. ความสวยงามของผลิตภัณฑ์	ลวดลายเหมาะสม	1	10.0	8	20.0
	รูปทรงสวยงาม	5	<u>50.0</u>	15	<u>37.5</u>
	วัสดุตกแต่งชิ้นงาน	3	30.0	14	35.0
	สีสันทสวยงาม	1	10.0	3	7.5
รวม		10	100.0	40	100.0

รายการ		กลุ่มผู้ให้ข้อมูล			
		ผู้จำหน่าย		ผู้ซื้อ	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
6. ความทันสมัยของผลิตภัณฑ์	รูปทรงมีความทันสมัย	6	<u>60.0</u>	19	<u>47.5</u>
	มีการพัฒนาให้เหมาะกับผู้ใช้	1	10.0	4	10.0
	ใช้วัสดุตกแต่งที่ทันสมัย	3	20.0	17	42.5
รวม		10	100.0	40	100.0

จากตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์ความต้องการรูปแบบของผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ พบว่ามีความต้องการผลิตภัณฑ์ป่านสรนารายณ์ในรูปแบบ กระเป๋าสตรี ร้อยละ 90.0 และมีความต้องการรูปแบบของกระเป๋าสตรีใน 2 อันดับแรก คือ กระเป๋าแบบถือหัว ร้อยละ 50.0 และกระเป๋าใส่เครื่องสำอาง ร้อยละ 40.0 ซึ่งได้เลือกวัสดุตกแต่ง คือ หนัง คิดเป็น ร้อยละ 60.0 ซึ่งทั้งหมดต้องการความน่าใช้ของผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 80.0 รูปทรงของผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 50.0 และรูปทรงมีความทันสมัยขึ้น ร้อยละ 60.0

การวิเคราะห์ความต้องการรูปแบบของผู้ซื้องานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ พบว่ามีความต้องการ ผลิตภัณฑ์เส้นใยป่านสรนารายณ์ในรูปแบบกระเป๋าสตรี ร้อยละ 72.5 และมีความต้องการรูปแบบของกระเป๋าสตรีใน 2 อันดับแรก คือ กระเป๋าแบบถือหัว ร้อยละ 52.5 และกระเป๋าใส่เครื่องสำอาง ร้อยละ 40.0 ซึ่งได้เลือกวัสดุตกแต่ง คือ หนัง คิดเป็น ร้อยละ 57.5 ความน่าใช้ของผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 57.5 รูปทรงของผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 37.5 และวัสดุตกแต่ง ร้อยละ 35.0 และรูปทรงมีความทันสมัยขึ้น ร้อยละ 47.5 ใช้วัสดุตกแต่งที่ทันสมัย ร้อยละ 42.5

2.3 ผลการวิเคราะห์รูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมปานตรนารายณ์

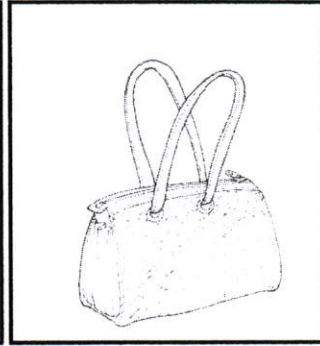
รูปแบบกระเป๋าสตรีจากเส้นใยปานตรนารายณ์

รูปแบบที่ 1

รูปแบบที่ 2

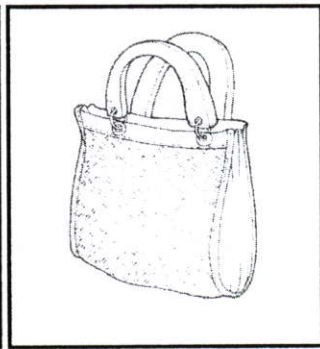
รูปแบบที่ 3

รูปแบบที่ 4

รูปแบบที่ 5

รูปแบบที่ 6

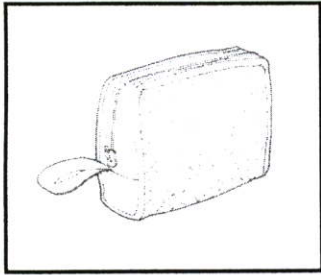
ภาพที่ 4.1 รูปแบบกระเป๋าสตรีจากเส้นใยปานตรนารายณ์

ตารางที่ 4.5 แสดงความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นรูปแบบกระเป๋าสตรีของผู้จำหน่ายและผู้ซื้องานหัตถกรรมจากป้านศรนารายณ์

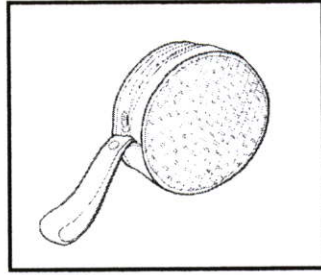
รายการ	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล						รวม
	ผู้จำหน่าย			ผู้ซื้อ			
	รูปแบบ	ความถี่	ร้อยละ	รูปแบบ	ความถี่	ร้อยละ	ร้อยละ
กระเป๋าสตรี	1	2	20.0	1	7	17.5	18.0
	2	3	30.0	2	9	22.5	24.0
	3	2	20.0	3	7	17.5	18.0
	4	0	0.0	4	3	7.5	6.0
	5	3	30.0	5	10	25.0	26.0
	6	0	0.0	6	4	10.0	8.0
รวม		10	100.0		40	100.0	100.0

จากตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์รูปแบบของกระเป๋าสตรีจากผู้จำหน่ายและผู้ซื้องานหัตถกรรมจากป้านศรนารายณ์ พบว่ามีความต้องการ รูปแบบกระเป๋าสตรีจากเส้นใยป้านศรนารายณ์ที่มีความใกล้เคียงกันใน 4 แบบ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ รูปแบบที่ 5 ร้อยละ 26.0 รูปแบบที่ 2 ร้อยละ 24.0 และรูปแบบที่ 1 และ 3 มีค่าร้อยละเท่ากัน คือ ร้อยละ 18.0

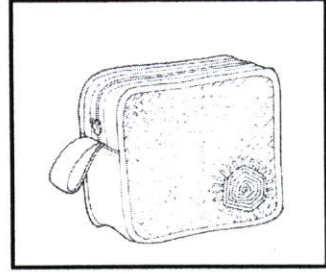
รูปแบบกระเป๋าเครื่องสำอางจากเส้นใยป่านศรนารายณ์

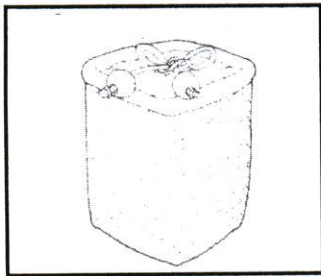
รูปแบบที่ 1

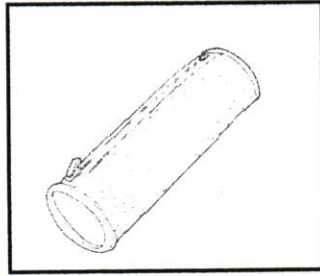
รูปแบบที่ 2

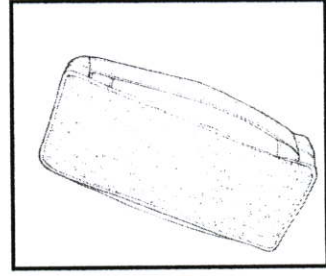
รูปแบบที่ 3

รูปแบบที่ 4

รูปแบบที่ 5

รูปแบบที่ 6

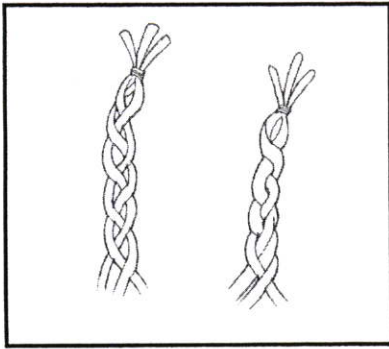
ภาพที่ 4.2 รูปแบบกระเป๋าเครื่องสำอางจากเส้นใยป่านศรนารายณ์

ตารางที่ 4.6 แสดงความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นรูปแบบกระเป๋าสีเครื่องสำอางของผู้
 จำหน่ายและผู้ซื้องานหัตถกรรมจากป้านศรณารายณ์

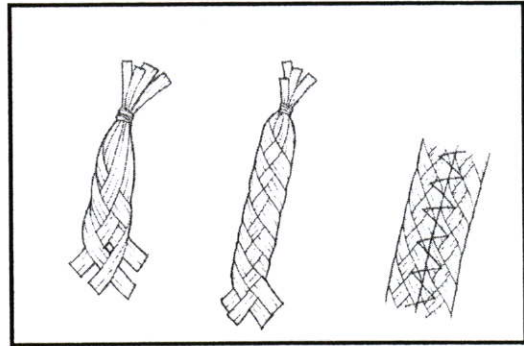
รายการ	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล						รวม
	ผู้จำหน่าย			ผู้ซื้อ			
	รูปแบบ	ความถี่	ร้อยละ	รูปแบบ	ความถี่	ร้อยละ	ร้อยละ
กระเป๋าสี เครื่องสำอาง	1	3	30.0	1	12	30.0	30.0
	2	0	0.0	2	3	7.5	6.0
	3	3	30.0	3	9	22.5	24.0
	4	2	20.0	4	7	17.5	18.0
	5	0	0.0	5	3	7.5	6.0
	6	2	20.0	6	6	15.0	16.0
รวม		10	100.0		40	100.0	100.0

จากตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์รูปแบบของกระเป๋าสีเครื่องสำอางจากผู้จำหน่ายและผู้ซื้อ
 งานหัตถกรรมจากป้านศรณารายณ์ พบว่ามีความต้องการรูปแบบกระเป๋าสีเครื่องสำอางจากเส้นใย
 ป้านศรณารายณ์ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ รูปแบบที่ 1 ร้อยละ 30.0 รูปแบบที่ 3 ร้อยละ
 24.0 รูปแบบที่ 4 ร้อยละ 18.0 และรูปแบบที่ 6 ร้อยละ 16.0

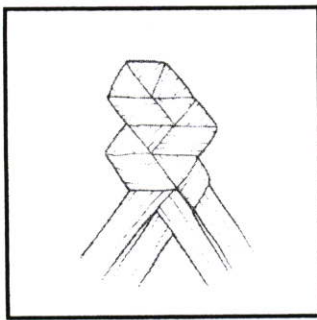
รูปแบบลวดลายในการสานกระเป๋าสตรีและกระเป๋าเครื่องสำอาง

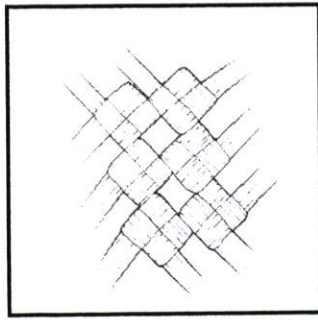
ลายถักเปีย 3

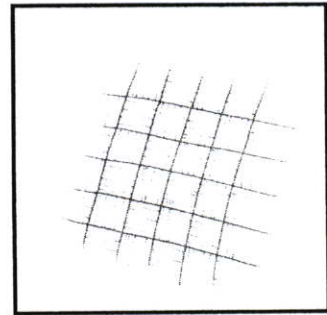
ลายถักเปีย 4

ลายถักคดกริช

ลายสานเม็คมะยม

ลายสาน 1

ภาพที่ 4.3 รูปแบบลวดลายในการสานกระเป๋าสตรีและกระเป๋าเครื่องสำอาง

ตารางที่ 4.7 แสดงความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นรูปแบบลวดลายในการสานกระเป๋าสตรี และกระเป๋าเครื่องสำอางของผู้จำหน่ายและผู้ซื้องานหัตถกรรมจากป้านศรนารายณ์

รายการ	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล						รวม
	ผู้จำหน่าย			ผู้ซื้อ			
	รูปแบบ	ความถี่	ร้อยละ	รูปแบบ	ความถี่	ร้อยละ	ร้อยละ
ลวดลายการสาน	1	5	50.0	1	21	52.5	52.0
	2	0	0.0	2	2	5.0	4.0
	3	0	0.0	3	0	0.0	0.0
	4	1	10.0	4	3	7.5	8.0
	5	4	40.0	5	14	35.0	36.0
รวม		10	100.0		40	100.0	100.0

จากตารางที่ 4.7 การวิเคราะห์ลวดลายของกระเป๋าสตรีและกระเป๋าใส่เครื่องสำอางจากผู้จำหน่ายและผู้ซื้องานหัตถกรรมจากป้านศรนารายณ์ พบว่ามีความต้องการลวดลายของกระเป๋าสตรีและกระเป๋าใส่เครื่องสำอางจากเส้นใยป้านศรนารายณ์ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ รูปแบบที่ 1 ร้อยละ 52.0 และรูปแบบที่ 5 ร้อยละ 36.0

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ลดกรรมจากป่านศรนารายณ์ โดยศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ดังนี้

ตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์การออกแบบกระเป๋าสตรีจากป่านศรนารายณ์ของผู้เชี่ยวชาญ

หัวข้อที่ประเมิน	รูปแบบ			
	แบบที่ 1		แบบที่ 2	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์				
1.1 มีความเหมาะสมน่าใช้	2	<u>66.6</u>	1	33.3
1.2 ง่ายต่อการทำความสะอาด	2	<u>66.6</u>	1	33.3
1.3 มีความปลอดภัยในการใช้งาน	3	<u>100</u>	0	0
1.4 สามารถซ่อมแซมรักษาได้ง่าย	2	<u>66.6</u>	1	33.3
1.5 สามารถพกพาได้สะดวก	2	<u>66.6</u>	1	33.3
2. ด้านความสวยงามของผลิตภัณฑ์				
2.1 ลวดลายสวยงาม	2	<u>66.6</u>	1	33.3
2.2 รูปทรงโดดเด่นเหมาะสม	2	<u>66.6</u>	1	33.3
2.3 การตกแต่งผิวชิ้นงานสวยงาม	2	<u>66.6</u>	1	33.3
2.4 วัสดุตกแต่งสวยงาม	2	<u>66.6</u>	1	33.3
2.5 สีสนสวยงาม	2	<u>66.6</u>	1	33.3
3. ด้านความทันสมัยของผลิตภัณฑ์				
3.1 รูปทรงมีความทันสมัย	2	<u>66.6</u>	1	33.3
3.2 รูปแบบเหมาะสมน่าใช้	2	<u>66.6</u>	1	33.3
3.3 มีการพัฒนาให้เหมาะกับผู้ใช้	1	33.3	2	<u>66.6</u>
3.4 ใช้วัสดุตกแต่งที่ทันสมัยสวยงาม	2	<u>66.6</u>	1	33.3
3.5 วัสดุที่นำมาตกแต่งมีความเหมาะสม	2	<u>66.6</u>	1	33.3

จากตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์การออกแบบกระเป๋าสตรีจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่ามีความเห็นส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับรูปแบบ กระเป๋าสตรีแบบที่ 1

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์การออกแบบกระเป๋าคู่มือเครื่องสำอางจากป้านศรณารายณ์ของผู้เชี่ยวชาญ

หัวข้อที่ประเมิน	รูปแบบ			
	แบบที่ 1		แบบที่ 2	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์				
1.1 มีความเหมาะสมน่าใช้	2	<u>66.6</u>	1	33.3
1.2 ง่ายต่อการทำความสะอาด	2	<u>66.6</u>	1	33.3
1.3 มีความปลอดภัยในการใช้งาน	3	<u>100</u>	0	0
1.4 สามารถซ่อมแซมรักษาได้ง่าย	1	33.3	2	<u>66.6</u>
1.5 สามารถพกพาได้สะดวก	3	<u>100</u>	0	0
2. ด้านความสวยงามของผลิตภัณฑ์				
2.1 ลวดลายสวยงาม	3	<u>100</u>	0	0
2.2 รูปทรงโดดเด่นเหมาะสม	2	<u>66.6</u>	1	33.3
2.3 การตกแต่งผิวชิ้นงานสวยงาม	1	33.3	2	<u>66.6</u>
2.4 วัสดุตกแต่งสวยงาม	2	<u>66.6</u>	1	33.3
2.5 สีสนสวยงาม	2	<u>66.6</u>	1	33.3
3. ด้านความทันสมัยของผลิตภัณฑ์				
3.1 รูปทรงมีความทันสมัย	2	<u>66.6</u>	1	33.3
3.2 รูปแบบเหมาะสมน่าใช้	2	<u>66.6</u>	1	33.3
3.3 มีการพัฒนาให้เหมาะกับผู้ใช้	2	<u>66.6</u>	1	33.3
3.4 ใช้วัสดุตกแต่งที่ทันสมัยสวยงาม	2	<u>66.6</u>	1	33.3
3.5 วัสดุที่นำมาตกแต่งมีความเหมาะสม	2	<u>66.6</u>	1	33.3

จากตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์การออกแบบกระเป๋าคู่มือเครื่องสำอางจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่ามีความเห็นส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับรูปแบบ กระเป๋าสตรีแบบที่ 1

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมปาน
ศรณารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วของผู้ซื้อ

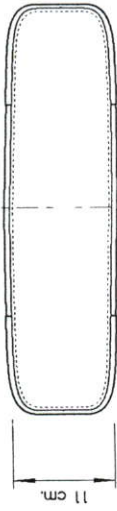
4.1 ผลการวิเคราะห์รูปแบบเปอร์เซ็นต์การใช้หนังร่วมกันเส้นใยปานศรณารายณ์

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์รูปแบบเปอร์เซ็นต์การใช้หนังร่วมกับเส้นใยปานศรณารายณ์

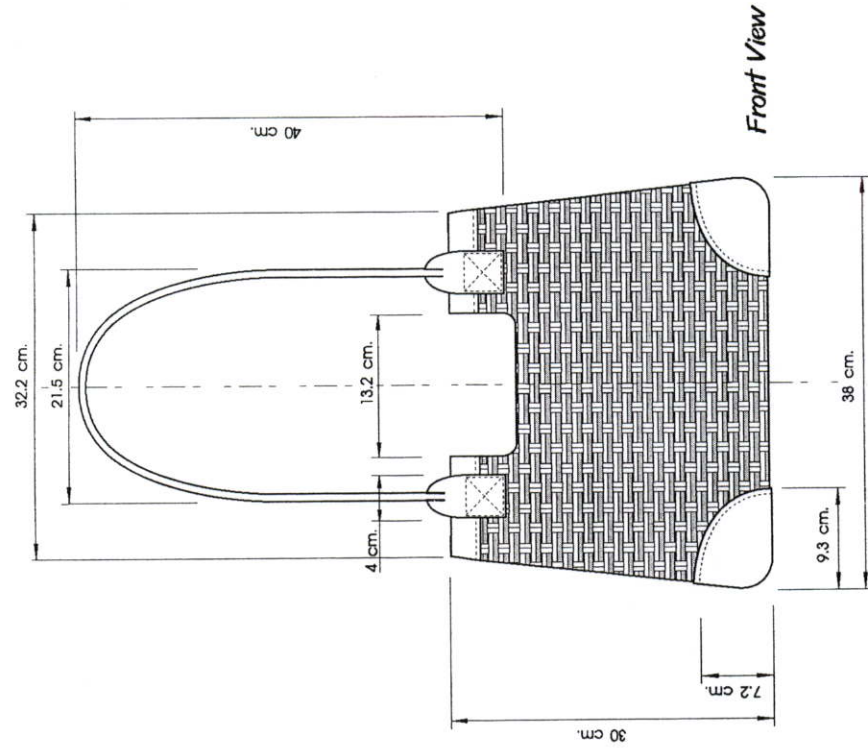
รายการ	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	
	ความถี่	ร้อยละ
เปอร์เซ็นต์การใช้ หนัง 70 : 30	29	58.0
เปอร์เซ็นต์การใช้ หนัง 50 : 50	21	42.0
รวม	50	100.0

จากตารางที่ 4.10 การวิเคราะห์รูปแบบเปอร์เซ็นต์การใช้หนังร่วมกันเส้นใยปานศรณารายณ์ พบว่ามีความต้องการเปอร์เซ็นต์การใช้หนังร่วมกันเส้นใยปานศรณารายณ์ โดยมีเปอร์เซ็นต์การใช้หนัง 70 : 30 มากที่สุด คิดเป็น ค่าความถี่ 29 คิดเป็นค่าร้อยละ 58.0

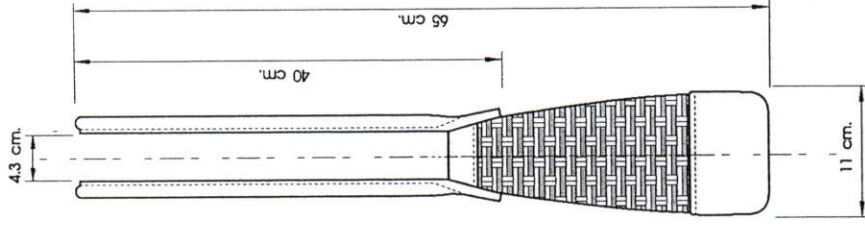
Model 1.1

Bottom View

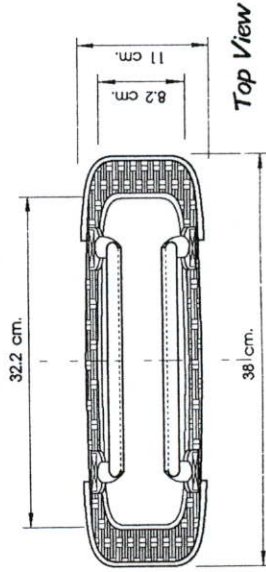
Front View

Side View

Scale 1:7

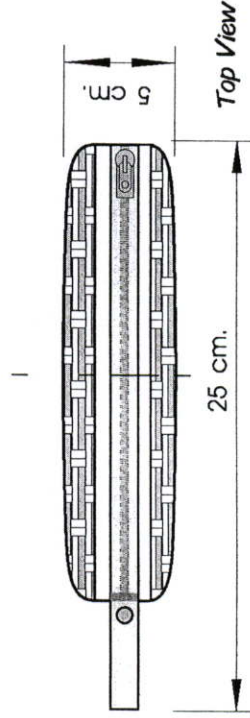
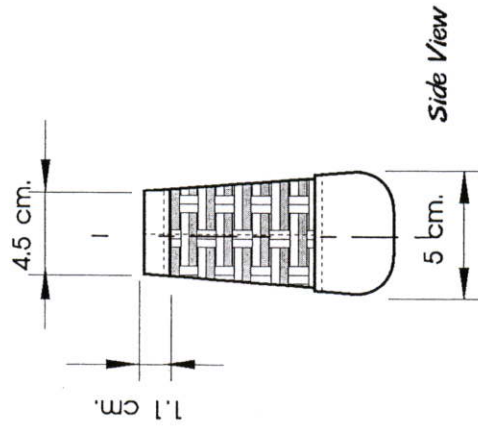
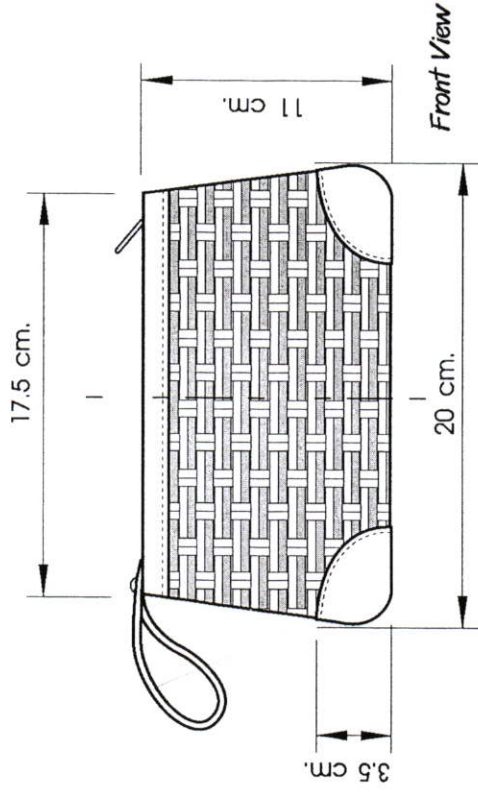
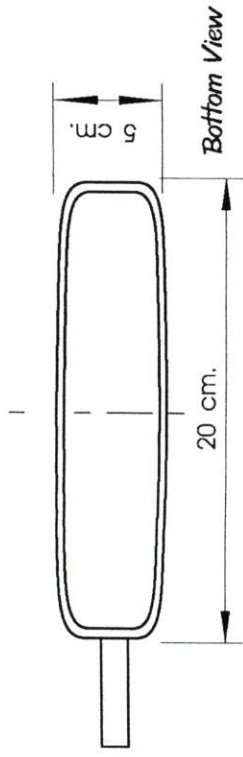
Unit of CM.

Top View

ว / ศ / ป	ชื่อ - นามสกุล	รหัส	แผ่นที่
18 / 1 / 49	นาย สุภาวุธ สมปิติสวัสดิ์	44064821	1/4
การศึกษาและวิจัยแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจากเส้นใยป่านสวนพนาณย์ ตำบลสวนจันทร์ จังหวัดนครปฐม 59			
สาขาวิชา เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง			

Model 1.2

Scale 1:3.5

Unit of CM.

ว / ค / ป	ชื่อ - นามสกุล	รหัส	แผนที่
18 / 1 / 49	นาย สุราษฎร์ สมบัติสวัสดิ์	44064821	2/4

การศึกษาและพัฒนาระบบผลิตภัณฑ์การรวมเทคโนโลยีกับนวัตกรรม ด้านผลิตภัณฑ์ จังหวัดนครปฐม ๒๐

สาขาวิชา เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ภาพที่ 4.4 ภาพผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีและกระเป๋าเครื่องสำอาง
จากเส้นใยป่านศรนารายณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว

4.4 ผลการวิเคราะห์การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วของผู้ซื้อ

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมที่มีต่อ กระเป๋าดูสตรีจากป่านศรนารายณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วของผู้ซื้อ

กระเป๋าดูสตรี	N = 50		ระดับความเหมาะสม
	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น			
1.1 ได้นำเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นมาใช้ร่วมกับ - การออกแบบ.....	3.94	.65	มาก
1.2 ลวดลายเอกลักษณ์.....	4.02	.68	มาก
1.3 รูปทรงและโครงสร้างเหมาะสม.....	4.14	.67	มาก
รวม	4.03	.66	มาก
2. ด้านความสวยงามของผลิตภัณฑ์			
2.1 ลวดลายสวยงาม.....	4.12	.52	มาก
2.2 รูปทรงโดดเด่นเหมาะสม.....	3.96	.53	มาก
2.3 การตกแต่งผิวชิ้นงานสวยงาม.....	3.64	.56	มาก
2.4 วัสดุตกแต่งสวยงาม.....	3.74	.66	มาก
2.5 สีสันทสวยงาม.....	3.92	.87	มาก
รวม	3.87	.62	มาก
3. ด้านประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์			
3.1 มีความเหมาะสมน่าใช้.....	4.02	.42	มาก
3.2 ง่ายต่อการทำความสะอาด.....	3.80	.49	มาก
3.3 มีความปลอดภัยในการใช้งาน.....	3.78	.54	มาก
3.4 สามารถซ่อมแซมรักษาได้ง่าย.....	3.44	.76	มาก
3.5 สามารถพกพาได้สะดวก.....	3.82	1.04	มาก
รวม	3.77	.65	มาก
รวมทั้ง 3 ด้าน	3.87	.64	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่าความคิดเห็นของผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีจากปาน
ศรณารายณ์ ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว โดยภาพรวมของความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.87$)
และเมื่อนำมาพิจารณาตามรายด้านแล้วจะพบว่า ด้านการคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีความคิดเห็นอยู่
ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.03$) ด้านความสวยงามของผลิตภัณฑ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก
($\bar{X} = 3.87$) ด้านประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.87$)

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมที่มีต่อ
กระเป๋าคอมพิวเตอร์จากป้อนสรณารายณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วของผู้ซื้อ

กระเป๋าคอมพิวเตอร์	N = 50		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น			
1.1 ได้นำเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นมาใช้ร่วมกับการออกแบบ.....	3.98	.58	มาก
1.2 ลวดลายเอกลักษณ์.....	4.00	.53	มาก
1.4 รูปทรงและโครงสร้างเหมาะสม.....	4.12	.65	มาก
รวม	4.03	.58	มาก
2. ด้านความสวยงามของผลิตภัณฑ์			
2.1 ลวดลายสวยงาม.....	4.2	.57	มาก
2.2 รูปทรงโดดเด่นเหมาะสม.....	3.84	.58	มาก
2.3 การตกแต่งผิวชิ้นงานสวยงาม.....	3.66	.62	มาก
2.4 วัสดุตกแต่งสวยงาม.....	3.68	.51	มาก
2.5 สีสีนสวยงาม.....	3.80	.83	มาก
รวม	3.83	.62	มาก
3. ด้านประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์			
3.1 มีความเหมาะสมน่าใช้.....	4.04	.57	มาก
3.2 ง่ายต่อการทำความสะอาด.....	3.78	.50	มาก
3.3 มีความปลอดภัยในการใช้งาน.....	3.76	.59	มาก
3.4 สามารถซ่อมแซมรักษาได้ง่าย.....	3.36	.59	มาก
3.5 สามารถพกพาได้สะดวก.....	3.96	.80	มาก
รวม	3.78	.61	มาก
รวมทั้ง 3 ด้าน	3.86	.60	มาก

และจากตารางที่ 4.12 พบว่าความคิดเห็นของผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าเครื่องสำอาง จากป้านศรนารายณ์ ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วโดยภาพรวมของความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.86$) และเมื่อนำมาพิจารณาตามรายด้านแล้วจะพบว่า ด้านการคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.03$) ด้านความสวยงามของผลิตภัณฑ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.83$) ด้านประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.78$)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ของ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ไว้ดังนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
- 5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 5.5 สรุปผลการวิจัย
- 5.6 อภิปรายผลการวิจัย
- 5.7 ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว

5.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ของ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบ 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ผลิตงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ คือ กลุ่มสตรีอาสาพัฒนา ตำบลสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน

2. กลุ่มผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ คือ ผู้จำหน่ายของกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบ 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ คือ ผู้จำหน่ายของกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน

2. กลุ่มผู้ซื้องานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ คือ ผู้ที่เข้ามาซื้อผลิตภัณฑ์จากกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 40 คน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญในด้านการออกแบบจำนวน 3 ท่าน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ที่เข้ามาซื้อผลิตภัณฑ์จากกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 50 คน

5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ชุด ดังนี้

5.1.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์โดยแยกประเด็นในการสัมภาษณ์ คือ

1. คุณสมบัติเฉพาะของวัสดุที่ใช้ในการผลิตงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์
2. รูปแบบของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์
3. กรรมวิธีการผลิตงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์

5.1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามแบบ ในประเด็นความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check list)

5.1.3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และในขั้นตอนการตรวจแบบร่างโดยการนำแบบร่างไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบ โดยได้แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ นางนวลจิตต์ เรืองศรีใส นักวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์ 6 ว. สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมรายสาขา กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
 2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิต นางสมพร ไทยอ่อน ประธานกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
 3. ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเส้นใยป่านสรนารายณ์ นางอาระยา เต็มจันรัมย์ ประธานกลุ่มอาชีพสตรีจักรสานป่านสรนารายณ์ ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
- 5.1.3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการศึกษาความคิดเห็นของผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้ออกแบบโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง การวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ของ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต(Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.5 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุป การวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ของ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ

1. คุณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ โดยแยกเป็น 3 ประเด็น คือ

1.1 คุณสมบัติของเส้นใยป่านสรนารายณ์ ในเรื่องของความเหนียวเส้นใยป่านสรนารายณ์จะมีความเหนียวอยู่ในตัวแล้วซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้โดยการนำมาถักเป็นเส้นก่อนนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป การทำสีของเส้นใยป่านสรนารายณ์สามารถทำสีได้โดยการย้อมสีจากเส้นใยตั้งแต่ขั้นตอนการขูดแล้วจึงนำมาถักเป็นเส้น และการใช้วัสดุร่วมเส้นใยป่านสรนารายณ์สามารถใช้วัสดุร่วมในการผลิตได้โดยใช้การเข้บเข้ากับเส้นใยป่านสรนารายณ์

1.2 รูปแบบของงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้คือ ป่านสรนารายณ์นิยมนำไปผลิตเป็นเครื่องแต่งกายมากกว่า เช่น กระเป๋าสตรี กระเป๋าเครื่องสำอาง กระเป๋าใส่เหรียญ รองเท้าสตรี และหมวก แต่ก็มีผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นที่นำไปผลิตเช่นกัน คือ ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน เช่น โคมไฟตกแต่งบ้าน และแจกัน ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สำนักงาน เช่น กล่องเก็บเอกสาร แฟ้มเอกสาร ที่เสียบปากกาและที่คั่นหนังสือ

1.3 กรรมวิธีการผลิตงานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ สามารถนำมาถักได้โดยต้องผ่านขั้นตอนการขูดเส้นออกมาจากใบของต้นสรนารายณ์ก่อนแล้วจึงนำมาแช่น้ำและตากแห้ง

ก่อนนำมาข้อมสิทธิ์แล้วค่อยนำมาถักเป็นเส้น โดยส่วนใหญ่จะถักเป็นเส้นคู่ และจึงนำเส้นใย ป่านสรนารายณ์ที่ถักแล้วมาเย็บแซ็กเข้าหากันหรือนำมาสานก็ได้

2. ความต้องการรูปแบบงานหัตถกรรมป่านสรนารายณ์ของผู้จำหน่ายงานหัตถกรรมจาก ป่านสรนารายณ์ จำนวนรวม 10 คน และผู้ซื้องานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ จำนวนรวม 40 คน พบว่ามีความต้องการผลิตภัณฑ์ป่านสรนารายณ์ในรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีมากที่สุด และ ต้องการรูปแบบกระเป๋าแบบถือหัว และกระเป๋าใส่เครื่องสำอางตามลำดับ ซึ่งได้เลือกวัสดุตกแต่ง คือ หนัง ซึ่งทั้งหมดต้องการความน่าใช้ของผลิตภัณฑ์ รูปทรงของผลิตภัณฑ์ และรูปทรงมีความ ทันสมัยขึ้น

3. ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มีความคิดเห็นในการนำหนังมาใช้ในการตกแต่งผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีและกระเป๋าเครื่องสำอางจาก ป่านสรนารายณ์โดยมีเปอร์เซ็นต์การนำมาใช้ คือ ป่านสรนารายณ์ 70 : 30 หนัง

4. ความคิดเห็นของผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีและกระเป๋าเครื่องสำอางจากป่าน สรนารายณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อนำมา พิจารณาตามรายด้านแล้วจะพบว่า ด้านการคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ด้านความสวยงามของผลิตภัณฑ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก และด้านประโยชน์ใช้สอยของ ผลิตภัณฑ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

5.6 อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ของ ตำบลสนาม จันท์ จังหวัดนครปฐม พบว่า ความคิดเห็นของผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่าน สรนารายณ์ ตำบลสนามจันท์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว มีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากก่อนพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ ผู้วิจัยได้ ศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของเส้นใยป่านสรนารายณ์และผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ พบว่า เส้นใยป่านสรนารายณ์จะมีความเหนียวอยู่ในตัว ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้โดยการ นำมาถักเป็นเส้นก่อนนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป และสามารถข้อมสิทธิ์ได้ ส่วนรูปแบบของงาน หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ นิยมนำไปผลิตเป็นเครื่องแต่งกาย และกรรมวิธีการผลิตงาน หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์สามารถนำมาถักได้ โดยต้องผ่านขั้นตอนการชุบเส้นออกมาจากใบ ของต้นสรนารายณ์ก่อนแล้วจึงนำมาแช่น้ำและตากแห้ง ก่อนนำมาข้อมสิทธิ์แล้วค่อยนำมาถักเป็นเส้น โดยส่วนใหญ่จะถักเป็นเส้นคู่ และจึงนำเส้นใยป่านสรนารายณ์ที่ถักแล้วมาเย็บแซ็กเข้าหากันหรือ นำมาสานก็ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมจากป่าน สรนารายณ์ พบว่ามีความต้องการผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ เป็นกระเป๋าสตรี ซึ่ง แบ่งออกเป็นกระเป๋าถือ และกระเป๋าเครื่องสำอาง และมีความต้องการผลิตภัณฑ์ที่สามารถ

ตอบสนองประโยชน์ใช้สอย มีความสวยงาม และทันสมัยตามยุคสมัย จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำมาออกแบบตามกรอบแนวคิดทั้ง 3 ด้านของ วิบูลย์ ลีสุวรรณ (2539 : 90) และในขั้นตอนการออกแบบได้มีการนำแบบร่างผลิตภัณฑ์ให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณา อีกทั้งผู้วิจัยได้มีการนำลวดลายเอกลักษณ์ของการจักสานที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเข้ามาใช้ร่วมในการออกแบบ โดยใช้สีที่ใช้สามารถสื่อให้เห็นความเป็นธรรมชาติ คือ สีจากเส้นใยป่านสรนารายณ์มาใช้ร่วมกับสีข้อม โดยมีการนำหนังเทียม มาใช้เป็นวัสดุตกแต่งเพื่อเพิ่มมูลค่า ความสวยงามและประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ให้เพิ่มมากขึ้น จึงส่งผลให้ผู้ซื้อมีความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีและกระเป๋าเครื่องสำอางจากป่านสรนารายณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน

5.7 ข้อเสนอแนะ

5.7.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ของตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในด้านนี้

1. นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการเลือกพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์โดยผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมที่สุด คือ กระเป๋าสตรีและกระเป๋าเครื่องสำอาง โดยสามารถนำหนังมาใช้ตกแต่งผลิตภัณฑ์ได้ซึ่งจะทำให้มีความหลากหลายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้อีกทางหนึ่ง เพื่อเพิ่มทางเลือกในการตัดสินใจของผู้ซื้อและเป็นการยกระดับผลิตภัณฑ์ให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายระดับสูงขึ้นได้

2. ต้นทุนในการผลิตกระเป๋าจากป่านสรนารายณ์จากที่ผู้วิจัยได้นำวัสดุหนังมาใช้ในการตกแต่งกระเป๋าจากป่านสรนารายณ์ จะเห็นได้ว่ามีราคาต้นทุนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงได้ลองนำหนังแท้และหนังเทียมมาใช้ในการตกแต่งชิ้นงาน ซึ่งหนังแท้จะมีราคาสูง เช่น หนังวัวแท้จะมีราคาตัวละ 1500 บาท ซึ่งสามารถใช้ตกแต่งกระเป๋าใบใหญ่ได้ 2 ใบและใบเล็ก 2 ใบ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงตามขึ้นไปด้วย ส่วนหนังเทียมปัจจุบันมีการพัฒนาให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับหนังแท้มากขึ้น และมีลวดลาย สี สัน ให้เลือกหลากหลายแต่มีราคาต้นทุนที่ถูกกว่ายกตัวอย่างเช่น หนังเทียมจะมีราคาคิดเป็น หลาละ 100 บาท ใช้ทั้งหมด 2 หลา ซึ่งใช้ตกแต่งกระเป๋าใบใหญ่ได้ 2 ใบและใบเล็ก 2 ใบ เท่ากับหนังแท้ เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วราคาต้นทุนจะต่างกันพอสมควร ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ใช้หนังเทียมในการตกแต่งชิ้นงานด้วยเหตุผลจากข้างต้น

5.7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านสรนารายณ์ของตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในครั้งต่อไปดังนี้

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเกี่ยวกับวัสดุอื่นๆเพิ่มเติม นอกเหนือจากเส้นใยป่านศรนารายณ์ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนางานหัตถกรรมชนิดอื่นๆต่อไป
2. ผลการวิจัยมาและได้สรุปผลแล้วพบว่ากระเป๋าสตรีและกระเป๋าเครื่องสำอางจากป่านศรนารายณ์ ยังมีประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์น้อยกว่าที่ควร แนวทางการพัฒนาต่อไป ควรจะมีการพัฒนาด้านประโยชน์ใช้สอยให้มากขึ้นเพื่อตอบสนองการใช้งานให้เพิ่มมากขึ้น
3. ควรมีการศึกษารวบรวมรูปแบบงานหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นไม่ให้สูญหายต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงอุตสาหกรรม. 2537. **รูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทย**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2533. **ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยที่ควรอนุรักษ์ประเภทจักสาน**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. **Introduction**. (Online). Available : <http://www.dip.go.th>.
- ธิดา ชมภูนิช. 2539. **การศึกษาศิลปหัตถกรรมไทยเชิงในจังหวัดนครปฐม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร.
- ธีระชัย สูดสด. 2544. **การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นิกร นุชเจริญผล. 2525. **ลายสาน**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.
- นิรัช สูดสังข์. 2543. **ออกแบบอุตสาหกรรม ระบบและวิธีการพัฒนาผลิตภัณฑ์**. กรุงเทพฯ : โครงการตำรา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- นवलน้อย บุญวงศ์. 2539. **หลักการออกแบบ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นवलลออ ทินานนท์. 2543. **ศิลปพื้นบ้านไทย**. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์หนังสือประกอบการสอน คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประสพ ลีเหมือดภัย. 2544. **หัตถกรรมงานหนัง**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538. **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมและสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- มนู วัลย์เพชร และคณะ. 2522. **รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาทางภูมิศาสตร์เกี่ยวกับชื่อภูมิประเทศของจังหวัดนครปฐม**. หน้า 5.
- มโน พิสุทธิรัตนานนท์. 2539. **ภูมิปัญญาชาวบ้านที่ปรากฏในงานช่างฝีมือ**. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มารุต อัมรานนท์. 2543. **จิตรกรรมฝาผนังไทย**. กรุงเทพฯ : สมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อมการไฟฟ้าแห่งประเทศไทย.
- มาโนช กงกะนันท์. 2527. **จักสานราชบุรี**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟิกอาร์ต.
- สาคร คันธโชติ. 2538. **การออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ลำพาวะ มะนะ. 2534. **ผักตบชวา**. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.

- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. 2541. เครื่องจักสานไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. 2546. พจนานุกรมหัตถกรรมเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 2
พิมพ์ที่ ด้านสุทธาการพิมพ์.
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. 2539. ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 4 พิมพ์ที่ คอมแพคพรีน.
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. 2532. ศิลปหัตถกรรมไทย. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- วิรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์. 2528. ความเข้าใจศิลปะ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วรรณิ วิบูลย์สวัสดิ์ แอนเคอร์สัน. 2531. พื้นถิ่น พื้นฐาน. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.
- หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์. 2545. ประวัติความเป็นมา. (Online). Available :
<http://www.thaitumbon.com>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ภาคผนวก ข. หนังสือขอความร่วมมือ

ภาคผนวก ค. ภาพขั้นตอนการดำเนินงาน

ภาคผนวก ก.
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์
ศึกษาคูณลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์
จังหวัดนครปฐม

เรื่อง การศึกษาและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใยป่านศรนารายณ์
ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะและรูปแบบของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ โปรดกรอกข้อมูลลงในช่องว่างที่กำหนด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ..... นามสกุล.....

เพศ.....อายุ.....ปี วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....

ช่างผู้ผลิต

ผู้จัดการ

ตอนที่ 2 หัวข้อที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1. คุณสมบัติของเส้นใยป่านศรนารายณ์ หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัวของเส้นใยป่านศรนารายณ์ที่มีผลต่อการนำมาสร้างสรรค์งานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์
2. รูปแบบ หมายถึง รูปแบบลักษณะของงานศิลปหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ที่มีการคิดค้นรูปแบบใหม่ๆ เพื่อให้ทันต่อยุคสมัยปัจจุบัน
3. กรรมวิธีการผลิต หมายถึง กระบวนการและขั้นตอนในการสร้างงานศิลปหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์

ตอนที่ 3 แบบบันทึกการสัมภาษณ์

1. คุณสมบัติของเส้นใยป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

.....

.....

.....

.....

.....

2. รูปแบบของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

.....

.....

.....

.....

.....

3. กรรมวิธีการผลิตงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

.....

แบบสอบถาม

**ศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์
จังหวัดนครปฐม**

**เรื่อง การศึกษาและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใยป่านศรนารายณ์
ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม**

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใยป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยแบบสอบถามชุดนี้ต้องการศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ขอความกรุณาพิจารณาตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริง เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ท่านได้ตอบนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการวิจัยเพื่อการพัฒนาต่อไป และขอขอบคุณมา ณ. โอกาสนี้ด้วย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้จำหน่าย ผู้บริโภค

วัน/เดือน/ปี ที่ตอบแบบสอบถาม.....

หัวข้อที่ใช้ในแบบสอบถาม

1. ด้านประโยชน์ใช้สอย หมายถึง ความสามารถ และคุณภาพของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้
2. ด้านความสวยงาม หมายถึง รูปแบบและสีสันทองานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ซึ่งดูจากความรู้สึกชอบ ความพึงพอใจ
3. ด้านความทันสมัย หมายถึง รูปแบบ รูปทรงและลักษณะงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ที่มีการแสวงหารูปแบบใหม่เพื่อทันต่อยุคสมัย

2.1 ด้านประโยชน์ใช้สอย

4. ผลลัพธ์ที่ท่านได้เลือกมาจากข้างต้นจะต้องตอบสนองประโยชน์ใช้สอยในด้านใดบ้าง

(สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ () ความสะดวก	☐ () ง่ายต่อการทำความสะอาด
☐ () ความปลอดภัย	☐ () การซ่อมแซมบำรุงรักษา
☐ () สามารถพกพาไปได้	☐ () อื่นๆ กรุณาระบุ.....

2.2 ด้านความสวยงาม

5. ผลลัพธ์ที่ท่านได้เลือกมาจากข้างต้นจะต้องตอบสนองความสวยงามในด้านใดบ้าง

(สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ () ลวดลายเหมาะสม	☐ () รูปทรงสวยงาม
☐ () การตกแต่งพื้นผิวชิ้นงาน	☐ () วัสดุตกแต่งชิ้นงาน
☐ () สีสนสวยงาม	☐ () อื่นๆ กรุณาระบุ.....

2.3 ด้านความทันสมัย

5. ผลลัพธ์ที่ท่านได้เลือกมาจากข้างต้นจะต้องตอบสนองด้านความทันสมัยในด้านใดบ้าง

(สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ () รูปทรงมีความทันสมัย	☐ () รูปแบบเหมาะสมน่าใช้
☐ () มีการพัฒนาให้เหมาะกับผู้ใช้	☐ () ใช้วัสดุตกแต่งที่ทันสมัยสวยงาม
☐ () วัสดุที่นำมาตกแต่งมีความเหมาะสม	☐ () อื่นๆ กรุณาระบุ.....

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

แบบสอบถามรูปแบบผลิตภัณฑ์

ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

เรื่อง การศึกษาและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใยป่านศรนารายณ์ ตำบลสนาม
จันทร์ จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใยป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยแบบสอบถามชุดนี้ต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

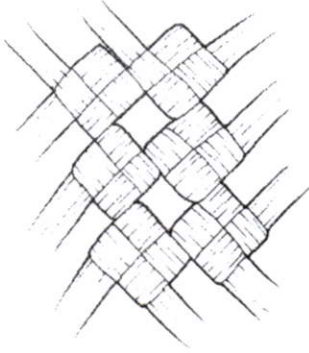

โดยแบบสอบถามนี้ที่ท่านตอบจะไม่กระทบกระเทือนต่อหน้าที่การงาน และอย่างอื่นต่อตัวท่านแต่อย่างใด

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้จำหน่าย ผู้บริโภค

วัน/เดือน/ปี ที่ตอบแบบสอบถาม.....

คำชี้แจง : ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว
โดยคำถามจะแยกข้อคำถามเป็น 3 หัวข้อใหญ่

ลวดลายที่ประเมิน		ความคิดเห็น
ลายสาน เม็คมะยม	
ลายสาน 1	

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ
ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์
จังหวัดนครปฐม

เรื่อง การศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใยป่านศรนารายณ์
ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใยป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยแบบสอบถามชุดนี้ต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

โดยแบบสอบถามนี้ที่ท่านตอบจะไม่กระทบกระเทือนต่อหน้าที่การงาน และอย่างอื่นต่อตัวท่านแต่อย่างใด

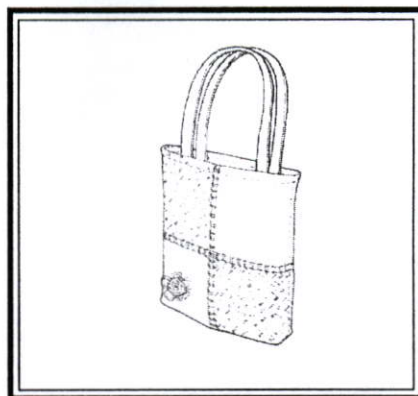
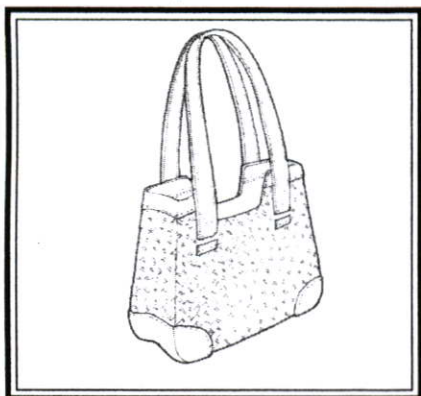
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ..... นามสกุล..... เพศ.....
 อายุ.....ปี อาชีพ..... วัน/เดือน/ปี ที่สอบถาม.....

หัวข้อในการสอบถาม

1. ประโยชน์ใช้สอย หมายถึง ความสามารถ และคุณภาพของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้
2. ความสวยงาม หมายถึง รูปแบบและสีสันของงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ซึ่งดูจากความรู้สึกรู้สึกชอบ ความพึงพอใจ
3. ความทันสมัย หมายถึง รูปแบบ รูปทรงและลักษณะงานหัตถกรรมจากป่านศรนารายณ์ที่มีการแสวงหารูปแบบใหม่เพื่อทันต่อยุคสมัย

ตอนที่ 1 สอบถามรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีจากป้านศรนารายณ์

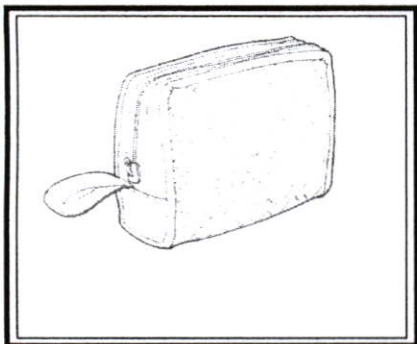

แบบที่ 1

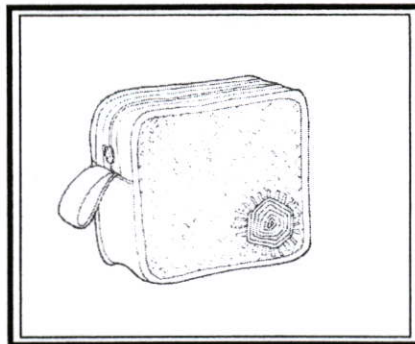
แบบที่ 2

หัวข้อที่ประเมิน	คะแนนความคิดเห็น	
	แบบที่ 1	แบบที่ 2
<p>1. ด้านประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์</p> <p>1.1 มีความเหมาะสมน่าใช้</p> <p>1.2 ง่ายต่อการทำความสะอาด</p> <p>1.3 มีความปลอดภัยในการใช้งาน</p> <p>1.4 สามารถซ่อมแซมรักษาได้ง่าย</p> <p>1.5 สามารถพกพาได้สะดวก</p> <p>2. ด้านความสวยงามของผลิตภัณฑ์</p> <p>2.1 ลวดลายสวยงาม</p> <p>2.2 รูปทรงโดดเด่นเหมาะสม</p> <p>2.3 การตกแต่งผิวชิ้นงานสวยงาม</p> <p>2.4 วัสดุตกแต่งสวยงาม</p> <p>2.5 สีสนสวยงาม</p> <p>3. ด้านความทันสมัยของผลิตภัณฑ์</p> <p>3.1 รูปทรงมีความทันสมัย</p> <p>3.2 รูปแบบเหมาะสมน่าใช้</p> <p>3.3 มีการพัฒนาให้เหมาะกับผู้ใช้</p> <p>3.4 ใช้วัสดุตกแต่งที่ทันสมัยสวยงาม</p> <p>3.5 วัสดุที่นำมาตกแต่งมีความเหมาะสม</p>		

ตอนที่ 2 สอบถามรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าเครื่องสำอางจากป้านสรนารายณ์

แบบที่ 1

แบบที่ 2

หัวข้อที่ประเมิน	คะแนนความคิดเห็น	
	แบบที่ 1	แบบที่ 2
<p>1. ด้านประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์</p> <p>1.1 มีความเหมาะสมน่าใช้</p> <p>1.2 ง่ายต่อการทำความสะอาด</p> <p>1.3 มีความปลอดภัยในการใช้งาน</p> <p>1.4 สามารถซ่อมแซมรักษาได้ง่าย</p> <p>1.5 สามารถพกพาได้สะดวก</p> <p>2. ด้านความสวยงามของผลิตภัณฑ์</p> <p>2.1 ลวดลายสวยงาม</p> <p>2.2 รูปทรงโดดเด่นเหมาะสม</p> <p>2.3 การตกแต่งผิวชิ้นงานสวยงาม</p> <p>2.4 วัสดุตกแต่งสวยงาม</p> <p>2.5 สีสนสวยงาม</p> <p>3. ด้านความทันสมัยของผลิตภัณฑ์</p> <p>3.1 รูปทรงมีความทันสมัย</p> <p>3.2 รูปแบบเหมาะสมน่าใช้</p> <p>3.3 มีการพัฒนาให้เหมาะกับผู้ใช้</p> <p>3.4 ใช้วัสดุตกแต่งที่ทันสมัยสวยงาม</p> <p>3.5 วัสดุที่นำมาตกแต่งมีความเหมาะสม</p>		

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

แบบประเมินการเลือกใช้หนังสือ

ศึกษาความคิดเห็นของผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรม
จากป้านศรณารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว

เรื่อง การศึกษาและพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใยป้านศรณารายณ์
ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใยป้านศรณารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยแบบสอบถามชุดนี้ต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป้านศรณารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

โดยแบบสอบถามนี้ที่ท่านตอบจะไม่กระทบกระเทือนต่อหน้าที่การงาน และอย่างอื่นต่อตัวท่านแต่อย่างใด

ขอความกรุณาพิจารณาตอบแบบประเมินนี้ตามความเป็นจริง เพื่อจะได้ นำข้อมูลที่ท่านได้ตอบนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการวิจัยเพื่อการพัฒนาต่อไป และขอขอบคุณมา ณ. โอกาสนี้ด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

วัน/เดือน/ปี ที่ตอบแบบสอบถาม.....

หัวข้อในการสอบถาม

1. การคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของหัตถกรรมจากป้านศรณารายณ์ที่ได้รับการออกแบบแล้ว
2. ความสวยงามของหัตถกรรมจากป้านศรณารายณ์ที่ได้รับการออกแบบแล้ว
3. ประโยชน์ใช้สอยของหัตถกรรมจากป้านศรณารายณ์ที่ได้รับการออกแบบแล้ว

คำชี้แจง : ให้เขียนเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ผลิตภัณฑ์ที่ใช้หนังร่วมกับเส้นใยป่านหรณารายณ์ในอัตรา 70 : 30.....

ผลิตภัณฑ์ที่ใช้หนังร่วมกับเส้นใยป่านหรณารายณ์ในอัตรา 50 : 50.....

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

แบบประเมิน

ศึกษาความคิดเห็นของผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรม
จากป้านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว

เรื่อง การศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใยป้านสรนารายณ์
ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใยป้านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยแบบสอบถามชุดนี้ต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากป้านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

โดยแบบสอบถามนี้ที่ท่านตอบจะไม่กระทบกระเทือนต่อหน้าที่การงาน และอย่างอื่นต่อตัวท่านแต่อย่างใด

ขอความกรุณาพิจารณาตอบแบบประเมินนี้ตามความเป็นจริง เพื่อจะได้ นำข้อมูลที่ท่านได้ตอบนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการวิจัยเพื่อการพัฒนาต่อไป และขอขอบคุณมา ณ. โอกาสนี้ด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

วัน/เดือน/ปี ที่ตอบแบบสอบถาม.....

หัวข้อในการสอบถาม

1. การคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของหัตถกรรมจากป้านสรนารายณ์ที่ได้รับการออกแบบแล้ว
2. ความสวยงามของหัตถกรรมจากป้านสรนารายณ์ที่ได้รับการออกแบบแล้ว
3. ประโยชน์ใช้สอยของหัตถกรรมจากป้านสรนารายณ์ที่ได้รับการออกแบบแล้ว

คำชี้แจง : ให้เขียนเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

โดยมีความหมายของค่าระดับความคิดเห็น ดังนี้

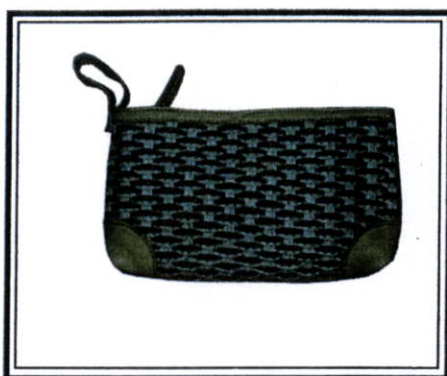
- 5 หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความต้องการมาก
- 3 หมายถึง มีความต้องการปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความต้องการน้อย
- 1 หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ซื้อที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรม จากป้านศรณารายณ์ ตำบล
สนามจันทร์ จังหวัดนครปฐมที่ได้รับการปรับปรุง

2.1 กระเป๋าถือสตรี

หัวข้อที่ประเมิน	คะแนนความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านการคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น					
1.1 ได้นำเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นมาใช้ร่วมกับการออกแบบ					
1.2 ลวดลายเอกลักษณ์					
1.3 รูปทรงและ โครงสร้างเหมาะสม					
2. ด้านความสวยงามของผลิตภัณฑ์					
2.1 ลวดลายสวยงาม					
2.2 รูปทรงโดดเด่นเหมาะสม					
2.3 การตกแต่งผิวชิ้นงานสวยงาม					
2.4 วัสดุตกแต่งสวยงาม					
2.5 สีชิ้นสวยงาม					
3. ด้านประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์					
3.1 มีความเหมาะสมน่าใช้					
3.2 ง่ายต่อการทำความสะอาด					
3.3 มีความปลอดภัยในการใช้งาน					
3.4 สามารถซ่อมแซมรักษาได้ง่าย					
3.5 สามารถพกพาได้สะดวก					

2.1 กระเป๋าเครื่องสำอาง

หัวข้อที่ประเมิน	คะแนนความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านการคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น 1.1 ได้นำเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นมาใช้ร่วมกับ การออกแบบ 1.2 ลวดลายเอกลักษณ์ 1.3 รูปทรงและ โครงสร้างเหมาะสม					
2. ด้านความสวยงามของผลิตภัณฑ์ 2.1 ลวดลายสวยงาม 2.2 รูปทรงโดดเด่นเหมาะสม 2.3 การตกแต่งผิวชิ้นงานสวยงาม 2.4 วัสดุตกแต่งสวยงาม 2.5 สีสนสวยงาม					
3. ด้านประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ 3.1 มีความเหมาะสมน่าใช้ 3.2 ง่ายต่อการทำความสะอาด 3.3 มีความปลอดภัยในการใช้งาน 3.4 สามารถซ่อมแซมรักษาได้ง่าย 3.5 สามารถพกพาได้สะดวก					

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ภาคผนวก ข. หนังสือขอความร่วมมือ

ที่ ศธ 0524.04 / 2562

คณะกรรมการอุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

30 พฤษภาคม 2548

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการวิจัย

เรียน นางสาว ไทยอ่อน

ด้วย นายสรารุช สมบัติสวัสดิ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใย
ป่านศรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม” โดยมี ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุม
วิทยานิพนธ์ และ รศ.นพคุณ นิสามณี เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะกรรมการอุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดัง
กล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการวิจัยของ
นายสรารุช สมบัติสวัสดิ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณ
เป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02-326-4325

ที่ ศร 0524.04 / 2462

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

30 พฤษภาคม 2548

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการวิจัย

เรียน นางอาระยา เต็มจันทร์มณี

ด้วย นายสรารุช สมบัติสวัสดิ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใย
ป่านศรนารายณ์ คำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม” โดยมี ดร.ศุภชัย ภูพัฒน์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุม
วิทยานิพนธ์ และ รศ.นพคุณ นิสามณี เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดัง
กล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการวิจัยของ
นายสรารุช สมบัติสวัสดิ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณ
เป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02-326-4325

ที่ศร 0524.04 / 2548

คณะกรรมการอุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

30 พฤษภาคม 2548

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการวิจัย

เรียน นางนวลจิตต์ เรืองศรีใส

ด้วย นายสรารุช สมบัติสวัสดิ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรอุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเส้นใย
ป่านสรนารายณ์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม” โดยมี ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุม
วิทยานิพนธ์ และ รศ.นพคุณ นิสามณี เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะกรรมการอุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดัง
กล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการวิจัยของ
นายสรารุช สมบัติสวัสดิ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณ
เป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02-326-4325

ภาคผนวก ค. ภาพขั้นตอนการดำเนินงาน

ภาพที่ 1 กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาสนามจันทร์ ตำบลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ภาพที่ 2 เส้นใยป่านศรนาภราชณ์ที่ผ่านการซูดและนำมาถักเป็นเส้นแล้ว

ภาพที่ 3 เส้นใยป่านศรนารายณ์ที่ผ่านการข้อมสีเตรียมนำไปเย็บขึ้นรูป

ภาพที่ 4 การเย็บป่านศรนารายณ์ให้เป็นแผ่น

ภาพที่ 5 การเย็บชิ้นรูปทรงของกระเป๋า

ภาพที่ 6 การเก็บรายละเอียดริมขอบของกระเป๋า

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	สรารุช สมบัติสวัสดิ์
วัน เดือน ปี เกิด	21 สิงหาคม 2522
สถานที่เกิด	อ.เมือง จ.เชียงใหม่
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	254/5 อาคารสมรรถจันทร์ ห้อง 302 ซ.12 ถ.เจริญสนิทวงศ์ แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10600
ประวัติการศึกษา	
ประถมศึกษา	พ.ศ. 2530 โรงเรียนโกวิทอรัญจังหวัดเชียงใหม่
มัธยมศึกษาตอนต้น	พ.ศ. 2536 โรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ จังหวัดเชียงใหม่
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	พ.ศ. 2539 แผนกศิลปกรรม คณะวิชาออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตภาคพายัพ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	พ.ศ. 2542 แผนกออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะวิชาออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ
ปริญญาตรี	พ.ศ. 2544 ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปริญญาโท	พ.ศ. 2549 ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง